

REGIE OP EEN VITAAL BRONCKHORST

Programmaplan 2023-2026

www.bronckhorst.nl

gemeente Bronckhorst

Inhoud

1.	<i>Inleiding</i>	3
	<i>Leeswijzer</i>	7
2.	<i>Programmaplan 2023-2026</i>	8
2.1	<i>Programma 1 Zorg en ondersteuning</i>	11
	Deelprogramma 1A Vitale inwoners en samenleving	12
	Deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen	15
	Lokale indicatoren	17
	Wat gaan de voorstellen kosten?	18
2.2	<i>Programma 2 Wonen en leefomgeving</i>	19
	Deelprogramma 2A Wonen	20
	Deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving	24
	Lokale indicatoren	32
	Wat gaan de voorstellen kosten?	33
2.3	<i>Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling</i>	34
	Deelprogramma 3A Economie	35
	Deelprogramma 3B Duurzaamheid	37
	Lokale indicatoren	41
	Wat gaan de voorstellen kosten?	42
2.4	<i>Programma 4 Bestuur</i>	43
	Deelprogramma 4A Besturen	44
	Lokale indicatoren	48
	Wat gaan de voorstellen kosten?	49
3	<i>Financiële begroting</i>	50
3.1	<i>We hebben beleidsvoorstellen voor de bedrijfsvoering</i>	50
	Algemene dekkingsmiddelen	50
	Overhead	52
	Lokale indicatoren	55
	Wat gaan de voorstellen kosten?	55

3.2 We weten hoeveel geld we hebben	56
3.3 We weten hoeveel geld we nodig hebben voor alle plannen	58
De financiële vertaling van plannen	58
De nieuwe Investeringsagenda.....	59
De financiële vertaling van plannen	61
Bijlagen.....	62
4.1 Voorstellen in vogelvlucht	62
4.2 Overzicht van baten en lasten per taakveld.....	64
4.3 Afkortingenlijst	67

1. Inleiding

Dit programmaplan schrijven we in een bijzondere tijd. Als nieuw college starten we met ambities in een tijd van veel onzekerheid. De coronapandemie is nog niet op zijn einde of nieuwe, urgente vraagstukken dienen zich aan. De precieze gevolgen van de coronacrisis worden pas de komende jaren inzichtelijk. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne uiten zich op dit moment vooral in economische onzekerheid en energie-armoede. We kennen een grote druk op de woningmarkt. Er speelt van alles op het gebied van landbouw en het landelijk gebied. En dan hebben we nog te maken met grote druk op de arbeidsmarkt en ambities op energie, klimaat en stikstof.

Dit alles zorgt dat we keuzes moeten maken en kaders gaan stellen. Deze tijd leert ons echter ook dat de wereld van morgen er snel heel anders uit kan zien. We werken met risico-analyses, maar kunnen niet elke ontwikkeling overzien en alle gevolgen ondervangen. Ook realiseren we dat er een spanningsveld zit tussen onze wens om de realisatiekracht te versterken en de krapte op de arbeidsmarkt. Maar we zien kansen en we zetten de schouders eronder. Om ergens te komen, besluit je eerst niet te blijven waar je nu bent.

We staan voor onze plannen. Waar nodig stellen we - in overleg met de raad - onze plannen bij. Dit doen we via de P&C cyclus. Ter voorbereiding van een jaar stellen we een impactbepaling op bij de perspectiefnota. Waar nodig informeren we de raad tussentijds.

De doelen die u als raad vaststelde, omarmen we. In dit programmaplan beschrijven we hoe we in deze tijden van onzekerheid de speerpunten uit het coalitieakkoord en de doelen bereiken. We investeren juist nu in onze samenleving en versterken onze realisatiekracht. Dit doen we vanuit realisme en zorgvuldigheid en we zoeken naar synergetische voordelen. De speerpunten uit het coalitieakkoord zijn:

- kansengelijkheid in een sterke economie;
- mooi wonen in vitaal Bronckhorst;
- samen leven, werken en ontmoeten in een gezonde leefomgeving;
- landschappelijke kwaliteit met oog voor verschillende belangen, en;
- dienstbare overheid.

Regie pakken en Slim investeren

Dit programmaplan is een aanvulling op de Programmabegroting 2023-2026¹. Per programma geven we de doelen, zoals de raad vaststelde, en beoogde resultaten weer. Onze uitgangspunten voor dit programmaplan zijn: regie pakken en slim investeren.

Regie pakken

In de samenwerking met inwoners pakken wij de rol van regisseur. Met de raad bepalen wij de kaders en het script met als doel de realisatiekracht te versterken.

Bronckhorst staat bekend om zijn hechte gemeenschappen en karakteristieke landschappen. We willen de unieke kenmerken van deze gemeenschappen en landschappen behouden en versterken. De vastgestelde omgevingsvisie, de uitwerking van de omgevingsprogramma's en het nieuwe beleidskader sociaal domein vormen daarvoor de kaders. Binnen deze kaders is ons doel om de inwoners en samenleving te versterken. Daarbij stimuleren we de eigen kracht van onze inwoners en bieden we ondersteuning waar dat nodig is.

Slim investeren

De grote maatschappelijke opgaves van dit moment (energie, armoede, klimaat, wonen, vluchtelingen, landschap en landbouw) vragen om als gemeente slim te investeren. We willen er zijn voor onze inwoners. Sociaal, economisch en door het bieden van een aantrekkelijke leefomgeving. Maar daarin moeten we keuzes maken, want niet alles is mogelijk. We gaan deze keuzes zo maken, dat we met één investering meerdere doelen bereiken. Daarbij doen we liever een paar projecten goed, dan veel projecten half. De keuze voor projecten maken we binnen onze kaders en met elkaar.

Samen met inwoners en raad

Als dienstbare overheid staan we in nauw contact met de samenleving. We stemmen af met onze inwoners en belanghebbenden. En we bepalen met de raad de kaders en investeringen.

Voor het concretiseren van het programmaplan maakten we gebruik van de uitgangspunten van het coalitieakkoord en de input van onze "college on tour" van 29 augustus tot en met 6 september in Hoog-Keppel, Hengelo (Gld), Kranenburg, Steenderen en Zelhem. Inwoners, verenigingsbesturen, (belangen)organisaties en ondernemers gingen met ons in gesprek over het coalitieakkoord en gaven hun prioriteiten en aanvullingen mee.

¹ In de leeswijzer staat de verhouding tussen beide documenten verder toegelicht.

De avonden bevestigden ons beeld dat de veranderende samenleving vraagt om een actieve gemeente die het gesprek aangaat, keuzes maakt, kaders stelt, regie pakt en slim investeert. Komend jaar laten we dit bijvoorbeeld zien door:

- actieve ondersteuning van toekomstbestendige en duurzame (sport)verenigingen;
- armoedebeloid, waarbij we inzetten op preventie en ondersteuning;
- gebiedsgerichte aanpakken voor de energie- en warmtetransitie;
- werklocaties te revitaliseren voor de verdere ontwikkeling van het bedrijfsleven, en;
- actief woonbeleid wat we programmatisch uitvoeren.

We gaan voor een sluitende meerjarenbegroting

De Perspectiefnota 2023-2026 toonde de begrotingsruimte voor de komende jaren. Met de ontwikkelingen in de Algemene uitkering, nam deze ruimte toe bij de Programmabegroting 2023-2026 zoals wij de raad presenteerde op 20 oktober jl. Het programmaplan wat voor u ligt is ook de eerste begrotingswijziging.

Begrotingsruimte Bronckhorst na het voorgestelde programmaplan

Hieronder leest u de financiële ontwikkelingen tussen het vaststellen van de programmabegroting zonder beleidsvoornemens (oktober) en deze 1^e begrotingswijziging 2023 (december) waarin we het nieuwe programmaplan vertalen in geld en personeel.

Na vaststelling van de Programmabegroting 2023-2026 verwerkten we een aantal ontwikkelingen:

- de 2^e tussenrapportage die de raad vaststelde;
- de Septembercirculaire vanuit het Rijk, en;
- de begrotingsrechtmatigheid voor personeelskosten.

Deze laatste betreft verschuivingen van personeel over de programma's heen. Omdat dit alleen verschuivingen betreft, heeft dit geen invloed op de begrotingsruimte. Zoals ieder jaar leggen we dit u in december voor.

Vervolgens ziet u de keuzes die wij nemen financieel verwerkt. Zoals u leest in hoofdstuk 3.1. geven wij invulling aan het verwachte tekort in het "ravijnjaar" 2026. Ook wensen we een aanvulling in de Investeringsagenda, u las hierover in ons coalitieakkoord. Vervolgens ziet u de financiële verwerking van de voorstellen in de verschillende programma's.

Ontwikkeling financiële positie (€ x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Beeld bij Programmabegroting 2023-2026 (20 oktober 2022)	2.956	4.795	6.335	243
2e Tussenrapportage 2022 (20 oktober 2022)	418	244	241	241
Gebruik Algemene reserve voor resultaatbestemmingen in de 2e Tussenrapportage 2022 (20 oktober 2022)	925			
Begrotingsruimte vanuit Septembercirculaire 2022 (november 2022)	898	225	-272	1.072
Begrotingsrechtmatigheid voor personeelskosten (21 december 2022)	0	0	0	0
Totaal aan autonome aanpassingen (hoofdstuk 3)	2.241	469	-31	1.313
Begrotingsruimte Programmabegroting 2023 (VOOR programmaplan)	5.197	5.263	6.304	1.556
Voorstellen 1 Zorg en ondersteuning	-2.091	-2.099	-2.070	-2.040
Voorstellen 2 Wonen en leefomgeving	-1.590	-1.557	-1.709	-1.828
Voorstellen 3 Economie en bedrijvigheid	-195	-245	-245	-245
Voorstellen programma 4 Besturen	-515	-550	-550	-550
Voorstellen Dekkingsmiddelen en overhead	-735	-810	-1.396	4.024
Aanpassingen programmaplan 2023-2026 (hoofdstuk 2)	-5.126	-5.261	-5.970	-640
Begrotingsruimte Programmabegroting 2023 (NA Programmaplan)	71	2	334	916
+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort				

Leeswijzer

In het Programmaplan Bronckhorst 2023-2026 beschrijven we de ambities voor 2023 en verder. Het programmaplan bestaat uit twee onderdelen:

- De vier programma's in hoofdstuk 2: Zorg en ondersteuning, Wonen en leefomgeving, Bedrijvigheid en ontwikkeling, en Bestuur.
- Een financiële vertaling van de ambities in de programma's in hoofdstuk 3.

Het programmaplan is opgebouwd volgens de programmabegroting zoals u die kent. Voor de leesbaarheid herhalen we de doelen uit de Programmabegroting 2023-2026. Daarnaast geven we aan welke aanvullende doelen we hebben ten opzichte van voorgaande jaren en waar de focus komt te liggen voor 2023.

In de programmabegroting van oktober waren de verplichte paragrafen opgenomen. Deze wijzigen op basis van het programmaplan niet en herhalen we daarom niet in dit document.

Dit plan realiseren we in twee stappen. Eerst stelde de raad de Programmabegroting Bronckhorst 2023-2026 vast op 20 oktober 2022. Nu brengen we onze ambities voor 2023 in beeld in dit programmaplan, wat we via de 1^e begrotingswijziging 2023 in de Programma-begroting 2023-2026 verwerken.

Overige leesaanwijzingen

- In de financiële overzichten houden we rekening met de budgettaire effecten uit de 2^e Tussenrapportage 2022 (raadsbespreking 20 oktober 2022), de Septembercirculaire 2022 (via Algemene informatievoorziening) en de raadsbesluiten na augustus 2022.
- Voor het verhogen van de leesbaarheid staan de vermelde cijfers in tabellen en overzichten in dit programmaplan in euro's maal 1.000, tenzij anders aangegeven. De "I" en "S" in tabellen staan voor "incidenteel" en "structureel". De V achter een getal staat voor voordelig, een N erachter voor nadelig.
- Met indicatoren maken we het effect van beleid zichtbaar. Indicatoren zijn onder te verdelen in landelijk vastgestelde indicatoren en eigen (lokale) indicatoren. Beide indicatoren staan in de Programmabegroting Bronckhorst 2023-2026. In dit programmaplan staan de (geactualiseerde) eigen (lokale) indicatoren opgenomen.

De bijlagen

In het overzicht van baten en lasten per taakveld zijn de consequenties van de voorstellen uit hoofdstuk 2 en 3 verwerkt. Bij de jaarstukken zorgen we voor aansluiting en verklaren we de verschillen. Voor de afkortingen hebben we een afkortingenlijst.

2. Programmaplan 2023-2026

De fracties van Gemeentebelangen Bronckhorst (GBB), CDA en PvdA presenteerden in juni het coalitieakkoord *Bouwen aan een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst*. Daarin kiezen we - juist nu - om te bouwen aan een vitaal Bronckhorst:

- Meer groen en meer betaalbare woningen.
- Meer duurzaamheidsmaatregelen en goede zorg en ondersteuning voor de kwetsbare inwoners.
- Faciliteren van ondernemers en agrarische familiebedrijven en het in stand houden van de leefbaarheid in alle kernen.

In dit programmaplan maken we de acties en investeringen concreet volgens de programma-indeling zoals u kent uit de documenten van onze planning en control (P&C) cyclus. Dit hoofdstuk beschrijft kort en krachtig de ambities voor 2023.

Vitale inwoners

Vitale inwoners en de samenhang in de samenleving vinden wij belangrijk. Hiervoor zetten we in op synergie door slim te investeren. In 2023 leggen we daarnaast de focus op armoedebeleid en verenigingsleven.

In 2023 stellen we het armoedebeleid vast met aandacht voor:

- preventie van schuldenproblematiek en versterking van een gezonde leefomgeving;
- het integraal oppakken van het niveau minimabeleid, zodat er sprake is van een goede basis voor iedereen;
- gelijke kansen voor alle inwoners om naar vermogen mee te doen en speciale aandacht voor jeugd en mensen met een migratieachtergrond.

In 2023 zetten we in op toekomstbestendige en duurzame (sport)verenigingen. Daarbij zijn samenwerking en professionalisering belangrijk. Wij faciliteren en pakken de regie waar nodig. Gelijktijdig starten we met het opstellen van een visie op de kwaliteit en spreiding van de maatschappelijke accommodaties, waaronder sportaccommodaties.

Vitale economie en duurzaamheid

We gaan voor een vitale economie en gelijke kansen. Daarom versterken we in de regio de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Daarvoor moet in Bronckhorst ook ruimte zijn voor een vitale (circulaire) economie, onder andere door de uitvoering van het omgevingsprogramma werklocaties en de opgave rond wonen. De vitaliteit van de economie

koppelen we daarnaast aan bredere doelstellingen zoals klimaatadaptatie, verduurzaming, de energietransitie en de ontwikkelingen in het landelijk gebied.

Voor de energie- en warmtetransitie kiezen we de proces- en gebiedsgerichte aanpak. We versnellen en schalen op om de doelstellingen te halen. In samenspraak met inwoners ontwikkelen we programma's die passend zijn voor het betreffende gebied en stimuleren we de samenwerking tussen de drie O's (Overheid, Ondernemers en maatschappelijke Organisaties). De gemeente identificeert kansen en knelpunten in de infrastructuur en bespreekt die met de netbeheerder. We stimuleren duurzaam gedrag met onder meer kennis, praktische tips en subsidies.

Vitaal wonen

We starten met een nieuwe aanpak en stimuleren (en helpen) actief particulieren om woningen te verduurzamen. Dit doen we via de gebiedsgerichte aanpak waarbij we met de buurten aan de slag gaan met energiebesparing en de warmtetransitie. In 2023 kiezen we waar we starten en komen met een plan van aanpak voor resultaatgerichte uitvoering. Daarnaast zetten we in op actieve informatievoorziening voor alle inwoners voor het verduurzamen van hun woning.

We stemmen vraag en aanbod op het gebied van wonen meer op elkaar af. We geven het woonbeleid vorm vanuit meerdere invalshoeken en door diverse projecten, waarbij we actief regie voeren en sturen. Zo werken we aan actiever grondbeleid, meer ruimte voor kleinschalige bouwplannen, zetten in op betaalbare woningen en ontwikkelen kaders waarmee we sturen en processen versnellen. We starten in 2023 een pilot voor bouwen met minder eisen en starten met betaalbare flexwoningen. Voor het buitengebied zoeken we naar een balans tussen natuur, leefbaarheid en ondernemerschap.

Vitaal buitengebied

Een vitaal buitengebied is belangrijk voor de leefbaarheid en de toekomst van Bronckhorst. We zetten daarom in op landschap, biodiversiteit en het landelijk gebied.

De kwaliteit van het landschap en de biodiversiteit is in 2026 aantoonbaar versterkt. Daartoe stimuleren en ondersteunen we lokale initiatieven, trekken we samen op met het waterschap en experimenteren we met een grondbank om niet rendabele landbouwgrond om te zetten naar natuur.

Binnen onze verantwoordelijkheid ontwikkelen en/of steunen we initiatieven die bijdragen aan de transitie en het bestaansrecht van de landbouwsector, zoals de doorontwikkeling van kenniscentrum de Marke en ruimtelijk beleid dat aansluit op nieuwe en duurzame agrarische bedrijfsvoering.

Optimale dienstverlening

Bij het bereiken van onze doelen en ambities besturen wij vanuit realisme. Dat vraagt om kaders, keuzes en om een regisserende rol. Dit is een breed gehoorde wens van inwoners uit de “college on tour”-avonden.

Voor een optimale dienstverlening is het uitgangspunt regie pakken en slim investeren. Dit kan echter niet zonder een nauw contact met de samenleving. Wij spreken met onze inwoners en verenigingen, onze ondernemers en onze (regionale) partners. We testen vernieuwende vormen van dienstverlening die aansluiten bij de wensen van onze inwoners.

2.1 Programma 1 Zorg en ondersteuning

Onze doelen voor dit programma

Met dit programma willen we de volgende doelen bereiken. Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden ziet u de doelen bij meerdere programma's terugkomen.

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- We versterken de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Beheersbaarheid en toekomstgerichte haalbaarheid van het sociaal domein.

Aanvullend op deze doelen zetten we de komende jaren in op preventie en gezondheid, kansengelijkheid en een sterke samenleving. We stimuleren een gezondere leefomgeving en dat meer mensen gezonde keuzes maken en mee kunnen doen.

Deelprogramma 1A Vitale inwoners en samenleving

Portefeuillehouder Evert Blaauw
Manager Huub Westendorp

Met dit deelprogramma dragen we bij aan het bereiken van de maatschappelijke doelen zoals beschreven bovenaan dit programma.

We komen met een nieuw beleidskader

We lopen met dit programmaplan vooruit op de uitwerking van een nieuw beleidskader voor het sociaal domein. Na het uitwerken, beschikken we over concrete voorstellen. De hoofdlijnen van het beleidskader uit 2019 zijn nog steeds actueel en volgen we. We zien, zowel beleidsinhoudelijk als in de samenleving ontwikkelingen waardoor we het beleid aanscherpen of bijstellen. Samen met de gemeenteraad, stakeholders en inwoners geven we het beleidskader zorgvuldig vorm. Ook gebruiken we de opbrengsten van "college on tour".

De afgelopen jaren stond vooral de financiële beheersing centraal. In die periode zetten we ons op alle onderdelen in het sociaal domein in om kosten omlaag te brengen. In de

perspectiefnota 2023 gaven we aan dat we vanuit het huidige landelijk beleid mogelijkheden zien om te investeren in de kwaliteit van zorg en ondersteuning. Vooruitlopend op het nog vast te stellen beleidskader, lichten we een aantal thema's toe waarvoor we via deze begroting extra ruimte vragen. Thema's waar we kansen zien of waar we onze verantwoordelijkheid nemen, zijn onder andere de stijgende kosten voor inwoners, aandacht voor preventie en de druk op jongvolwassenen.

We leggen in januari 2023, als onderdeel van het beleidskader, de Nota Preventie en Gezondheid voor aan de raad. Na vaststelling van de nota maken we jaarlijks een plan waarin staat wat we precies gaan doen.

Resultaten

We werken het beleidskader sociaal domein uit

In het beleidskader sociaal domein geven we aandacht aan onderstaande onderwerpen:

- Preventie van schuldenproblematiek.
- Het integraal oppakken van het niveau minimabeleid voor een verantwoorde basis.
- Het versterken van een gezonde leefomgeving.
- Het versterken van kansengelijkheid voor alle inwoners om naar vermogen mee te doen en speciale aandacht voor jeugd en mensen met een migratieachtergrond.
- Het integreren van de jeugdhulp in de scholen en escalatie zoveel mogelijk voorkomen door preventie en innovatie.
- Bijdragen aan een sterke samenleving door aandacht en ondersteuning voor verenigingen en maatschappelijke organisaties.

We zetten in op gezonde inwoners

We investeren in gezondheid, zodat inwoners vitaal (worden en) blijven. Dit doen we vanuit de gedachte van positieve gezondheid en vanuit een integrale en domein overstijgende aanpak. We ondersteunen en stimuleren inwoners bij het maken van gezonde keuzes. Dit helpt inwoners om langer zelfstandig te wonen en minder een beroep te doen op de gezondheidszorg. We helpen mantelzorgers en inwoners met een zorgvraag die extra ondersteuning nodig hebben op contact en ontmoeting. Ook helpen we hen aan manieren om zo goed mogelijk te blijven meedoen in onze samenleving. Om op de lange termijn antwoorden te hebben op lastige vraagstukken, zetten we in op vernieuwing. In samenwerking met maatschappelijke partners organiseren we ondersteuning dichtbij en zorgen dat die voor iedereen bereikbaar is.

We vernieuwen het mantelzorgbeleid

Met een nieuw mantelzorgbeleid sluiten we aan op actuele ontwikkelingen, zoals behoefte aan respijtzorg. Waar nodig werken we in 2023 concrete activiteiten uit. We zoeken daarbij naar andere, vernieuwende manieren van ondersteuning, omdat we zien dat de traditionele inzet onvoldoende (nieuwe) mantelzorgers bereikt.

We actualiseren de inclusieagenda en de uitvoeringsagenda dementievriendelijke gemeente

Tijdens de coronaperiode stelden we voor beide onderwerpen agenda's vast. De coronamaatregelen beperkten de uitvoering. In 2023 zetten we in op uitvoering die aansluit bij de vastgestelde uitgangspunten en op de actuele ontwikkelingen.

We behouden de sterke samenleving

Om inwoners de mogelijkheid te geven zich te uiten en te ontplooiën, is er een sterke sociale structuur nodig. We behouden en versterken de bestaande structuur door te zorgen dat iedereen dichtbij huis ontmoeting en ondersteuning vindt. Bronckhorst prijst zich gelukkig met de vele verenigingen, vrijwilligers en inwonersinitiatieven. We zien wel dat zij onder druk staan. Nieuwe vrijwilligers werven blijkt lastig. Er wordt veel gevraagd van de vrijwilligers. We helpen vrijwilligers en verenigingen om voldoende toegerust te zijn op de nabije toekomst.

Resultaten

We investeren in onze maatschappelijke organisaties

We geven vrijwilligers een prominente plek in het beleidskader sociaal domein en zetten in op het behoud van plezier in vrijwilligerswerk. We ondersteunen onze maatschappelijke organisaties en verenigingen bij hun taken door ze te helpen beter toegerust te zijn op eisen en vragen van deze tijd. Dit vraagt zorgvuldige keuzes gezien de spreiding van onze voorzieningen. Dit onderwerp kent een koppeling met de uitwerking rond voorzieningen in deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving.

We stellen een visie voor wonen en zorg op

We stellen in samenwerking met partners een woonzorgvisie op. In de visie geven we voor specifieke groepen, waaronder ouderen, aan wat er nodig is om voldoende huisvesting en maatschappelijke ondersteuning te bieden en de juiste zorg te regelen. In de woonzorgvisie leggen we de relatie met de gebiedsopgave bij wonen. De uitwerking nemen we mee in de woningbouwprogrammering. Dit onderwerp raakt ook deelprogramma 2A Wonen.

Deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen

Portefeuillehouders Evert Blaauw en Antoon Peppelman

Manager Miriam Jansen

Met dit deelprogramma dragen we bij aan het bereiken van de maatschappelijke doelen zoals beschreven bovenaan dit programma.

We staan voor krachtige netwerken

De verschillen in mogelijkheden voor zowel jeugdigen als volwassenen blijft een aandachtspunt. We zetten er op in dat alle inwoners maximale kansen krijgen om zich te ontwikkelen en volwaardig deel uitmaken van de samenleving. Zeker voor jeugdigen is daarvoor een warm netwerk van samenwerkende maatschappelijke organisaties en personen nodig. Dit netwerk bestaat uit onderwijs, (sport- en cultuur)verenigingen, het sociaal team, de combinatiefunctionarissen, zorg en naasten. Iedereen mag en kan zich deel van onze samenleving voelen.

Resultaat

We realiseren krachtige netwerken rond inwoners

We investeren in de kracht van netwerken. Die contacten bouwden we de afgelopen jaren op. De komende jaren ligt de focus op het gezamenlijk inzetten van concrete en directe ondersteuning van onze inwoners. Het sociaal team en de combinatiefunctionarissen zetten zich extra in om te zorgen voor aandacht en ondersteuning dichtbij en vanuit het dagelijks leven van inwoners. We zetten extra uren in voor het sociaal team zodat ze de kwaliteit en aandacht bieden die inwoners nodig hebben. Zeker in deze onzekere tijd zien we dat hier meer behoefte aan is. De combinatiefunctionarissen geven extra bewegingslessen op scholen. Met het sociaal team en de functionarissen is er laagdrempelig contact en werken we actief aan gezondheid en weerbaarheid.

We werken aan een stevige basis voor alle inwoners

De urgentie voor een stevige economische basis lezen we dagelijks in de kranten. Inwoners komen steeds meer in de problemen door de stapeling van kosten. Velen kunnen dit niet meer opvangen en zoeken naar manieren om zich staande te houden. We hebben de verantwoordelijkheid als gemeente om bij te dragen aan die stevige basis, zodat er geen negatieve spiraal ontstaat.

Resultaten

We herzien ons armoedebeleid

De actualiteit maakt dat we opnieuw afwegen wat inwoners nodig hebben om nu en op langere termijn een voldoende stevige basis te hebben. Daarom herzien we ons lopende beleid inclusief de aanpak van de “Klijnsmagelden”. In 2023 stellen we nieuw armoedebeleid vast waarin o.a. aandacht is voor preventie van schulden en de samenwerking met het netwerk van inwoners, zoals scholen en verenigingen. Speciale aandacht hebben we voor jeugd en inwoners met een migratieachtergrond.

We zetten stappen in de maatschappelijke activatie van iedereen

De werkcarroussel is een prachtige ontwikkeling waar we samen met ondernemers en maatschappelijke partners ook de komende jaren aan willen bouwen. We helpen inwoners door grote stappen te zetten op de re-integratieladder. Op die manier dragen we bij aan het zelfvertrouwen van en sociale contacten met onze inwoners.

We ervaren kostenstijgingen in zorg en ondersteuning

De komende jaren stijgen de kosten voor zorg en ondersteuning door verschillende oorzaken. We zien de noodzaak om de begroting bij te stellen.

Resultaat

We houden de kwaliteit van onze (Jeugd)zorg op peil

De kosten stijgen bij zowel de Jeugdhulp als Wmo-vervoer, begeleiding en de hulp bij het huishouden. Met name bij de Jeugdhulp is de stijging fors. Dit komt door hogere kosten voor complexere zorg. De problemen bij gecertificeerde instellingen werken ook door in de kosten van onze ondersteuning. De stijgende kosten van de regionale samenwerking liggen aan de indexering en intensivering van de samenwerking.

Vluchtelingen, statushouders en asielzoekers zijn welkom in Bronckhorst

Veel wereldburgers vluchten voor oorlog en geweld. We ontvangen drie hoofdgroepen in onze gemeente: statushouders, ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers. Statushouders en ontheemden uit Oekraïne ervaren in Bronckhorst bestaanszekerheid en zij doen mee en voelen zich - ongeacht de duur van hun verblijf - thuis. Voor asielzoekers anticiperen we op landelijke ontwikkelingen en dragen ons steentje bij in de (tijdelijke) opvang.

Resultaat

We bieden een basis voor vluchtelingen en statushouders

Om bestaanszekerheid te bieden en om te bereiken dat migranten meedoen en zich thuis voelen, bieden we een (onderdak)basis. We doen dat door:

- te voldoen aan de huisvestingsopgave die het Rijk ons oplegt en ons voor te bereiden op een stijging in die taakstelling, wat van ons en de corporaties extra inspanning vraagt;
- financiële bijstand te verstrekken in de vorm van leefgeld (Oekraïners) of een uitkering (statushouders), zorgen voor een aanbod van maatschappelijke begeleiding, inburgeringsprogramma's en taallessen;
- hen de weg te wijzen in zorg- en welzijnsvoorzieningen: kinderen gaan naar de opvang en naar school, volwassenen hebben werk en er zijn mogelijkheden voor ontmoeting, ontspanning, taallessen of sport;
- samen te werken met maatschappelijke organisaties voor de opvang en begeleiding van alle doelgroepen;
- in te spelen op nieuw aanbod voor huisvesting vanuit inwoners en/of ondernemers. Voor de middellange en lange termijn maken we o.a. afspraken met woningbouwcorporaties en we realiseren flexwoningen voor meerdere doelgroepen.

Lokale indicatoren

Met het opstellen van het nieuwe beleidskader sociaal domein, actualiseren we ook de lokale indicatoren. Daarbij heroverwegen we de huidige indicatoren en onderzoeken mogelijk nieuwe (beter passende) indicatoren. U ziet nog geen waarden opgenomen voor 2023. Die waarden volgen uit het nieuwe beleidskader.

Beleidskader sociaal domein 2019-2022		Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Realisatie 2020	Doel 2021	Realisatie 2021	Doel 2022
Kader 1: gezond en weerbaar	Percentage jeugdigen/ouders/verzorgers dat het (helemaal) eens is met de stelling: door de hulp voel(t) ik mij/mijn kind zich beter	Kto wmo/jeugd	83%	2018	91%	83%		83%
	Percentage jeugdigen in jeugdhulp van het totaal jeugdigen (aantal jeugdigen met een indicatie voor jeugdhulp)	Civision	12%	2018	12%	11%	9%	8%
Kader 2: vitaal oud worden	Het percentage (kwetsbare) ouderen dat (ernstig) eenzaam is, is afgenomen	GGD-monitor	11,5%	2016	13%	10%	8%	<10%
	Percentage jongeren (15- en 16 jarigen) dat laatste 4 weken 5 of meer alcoholische drankjes heeft gedronken bij 1 gelegenheid	GGD E-movo	26%	2015			nvt (eens per 4 jaar)	24%
Kader 3: Bronckhorst inclusief	Percentage WSW-gerechtigden die passend werk hebben (aansluitend bij loonwaarden en mogelijkheden)	eigen systeem/database	100%	2020	97%	100%	93%	100%
	Percentage WSW-gerechtigden die gedetacheerd zijn bij een bedrijf in de private sector (vanaf 2020 alleen medewerkers vanuit Delta en naar verwachting vanaf 2021 ook Laborijn)	eigen systeem/database	76%	2020	77,5%	76%	68%	76%
Kader 4: zo doen we dat	Het percentage Wmo-verwijzingen naar professionele hulp t.o.v. totaal aantal inwoners is gelijk gebleven.	Civision	2,75%	2018	6%	2,75%	6%	
	Percentage overbelaste mantelzorgers t.o.v. totaal aantal mantelzorgers	Onderzoek Moventem	32%	2016	Geen actuele gegevens voorhanden	32%	Geen actuele gegevens voorhanden	
Kader 5: iedereen een stevige basis	Percentage uitstroom van inwoners die volwaardig aan het werk zijn vanuit een uitkeringssituatie	Civision	9%	2018	28%	20,0%	18,2%	25%
	Percentage inwoners in een leerwerktraject	Civision	54%	2020	55%	55,0%	57,0%	60%
	Hoogte van de schuldenlast bij instroom schuldhelpverlening	Stadsbank/RIS Inforing	23K	2019	15k	10k	10775	10k

Wat gaan de voorstellen kosten?

Programma 1 Zorg en ondersteuning (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
1A	Preventie, gezonde inwoners	S	75	75	75	75
1A	Inclusief, dementievriendelijk en mantelzorg	S	40	40	40	40
1A	Beleidsversterking	S	150	200	200	200
1A	Versterking samenleving met dorpskamers	S	350	350	350	350
1A	Opstellen woonzorg visie	I	25			
1B	Versterken Sociaal team, borgen inkoop	S	100	100	100	100
1B	Verruiming armoedebeleid	S	250	250	250	250
1B	Maatschappelijke activatie	I	116	99	70	40
1B	Regionale samenwerking zorg	S	85	85	85	85
1B	Diverse voorzieningen (vervoer, begeleiding, huish. Hulp)	S	150	150	150	150
1B	Jeugdzorg	S	750	750	750	750
Voorstellen programma 1 Zorg en ondersteuning			2.091	2.099	2.070	2.040
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

2.2 Programma 2 Wonen en leefomgeving

Onze doelen voor dit programma

Met dit programma willen we de volgende doelen bereiken. Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden ziet u de doelen bij meerdere programma's terugkomen.

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuis voelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- Versterken van de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Het creëren van vitale leefbare kernen met een woningvoorraad die zowel kwantitatief als kwalitatief aansluit bij de demografische ontwikkelingen.
- Een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- In 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.
- Samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid).

Deelprogramma 2A Wonen

Portefeuillehouder Emmeke Gosselink

Manager Hettie van den Brink

Met dit deelprogramma dragen we bij aan het bereiken van de maatschappelijke doelen zoals beschreven bovenaan dit programma.

We gaan voor de juiste woning op de juiste plaats

Vitaal wonen in Bronckhorst is belangrijk; nu en in de toekomst. Daarvoor brengen we vraag en aanbod op de woningmarkt in balans. Woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.

Er heerst krapte op de woningmarkt. Dat speelt niet alleen in Bronckhorst. Door de hoge prijzen van koopwoningen en stijgende energielasten staat de betaalbaarheid van wonen

onder druk. Ook neemt de vraag naar sociale huurwoningen toe. Om die reden streven we er naar om - naar behoefte - 1.700 tot 2.200 woningen toe te voegen tot 2030. Hiervoor maken we afspraken, zowel landelijk als met de provincie en de Achterhoek. We focussen op betaalbare koop- en (sociale) huurwoningen². Ook geven we ruimte aan doorstromers en nieuwe (collectieve) woonvormen. Prioritaire doelgroepen zijn voor ons starters en ouderen. Met de groei in woningen stimuleren we ook de economie; de woningen voor (jonge) gezinnen helpt het invullen van de vele (toekomstige) vacatures. We zetten vanuit de drie O's breed in om de gemeente en regio aantrekkelijk te maken voor potentiële werknemers. We realiseren ons dat we van meerdere factoren afhankelijk zijn om het doel te bereiken. De huidige arbeidsmarkt vormt één van de grootste uitdagingen.

Ruim 90% van de woningen betreffen bestaande woningen in Bronckhorst; belangrijk is deze woningen te verduurzamen en toekomstbestendig te maken. We koppelen de woonopgave aan andere opgaven, zoals het vitaal houden van de kernen, het buitengebied en de energietransitie.

Resultaten

We realiseren voldoende woningen om in de woonbehoefte te voorzien

Wij faciliteren woningbouwinitiatieven van inwoners en partijen. Daar waar nodig pakken we de regie om de juiste woningen voor de juiste doelgroep op de juiste plaats te realiseren. We zetten in op woningen in de volgende categorieën:

- inbreiding (bouwen binnen bestaand stedelijk gebied) en transformatie;
- wonen in het buitengebied (woningsplitsing, locaties van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB));
- vijf grote uitbreidingslocaties;
- inzet van gemeentelijke locaties voor woningbouw in diverse kernen;
- flexwoningen.

Dit vraagt een extra impuls om tot kwalitatief goede plannen en versnelling van woningbouw te komen. Dit geldt niet alleen voor wonen, maar ook onderdelen die samenhangen, bijvoorbeeld beoordeling van verkeer en vervoer.

We actualiseren het grondbeleid

We willen meer regie op woningbouw en we onderzoeken de mogelijkheden om ons actiever op te stellen in ons grondbeleid. Ons huidige grondbeleid is verouderd. We actualiseren het beleid en houden rekening met wat dit betekent voor de organisatie.

² Ten tijde van het opstellen van deze tekst spreken we nog met de regio en provincie over de woningbouwopgave in het kader van de nationale woon- en bouwagenda.

We handelen woningbouwinitiatieven snel en adequaat af

Om de woningbouw te versnellen en kwalitatief goede plannen van de grond te krijgen, moeten we regie voeren en samenwerken met inwoners en externe partijen. We zien dat we extra capaciteit nodig hebben om dit te realiseren.

We actualiseren de regionale woonagenda

In 2022 startten we met het opstellen van een nieuwe regionale woonagenda. Deze ronden we begin 2023 af. Hierin staan ook de afspraken over de nationale woon- en bouwagenda met provincie en Rijk. Mogelijk leidt de woonagenda tot nieuwe regionale kwaliteitscriteria om woningbouwplannen te beoordelen.

We actualiseren de lokale woonvisie

De huidige ontwikkelingen van de nationale woon- en bouwagenda, de nieuwe regionale woonagenda en de lokale context en het woningbouwprogramma in Bronckhorst, vragen om een actualisatie van de lokale woonvisie. We herijken daarbij ook de criteria om woningbouwinitiatieven te beoordelen.

We pakken dorpen en wijken integraal aan

We werken samen met diverse partijen om dorpen en buurten toekomstbestendig te maken. We kijken niet alleen naar “stenen”, maar ook naar de sociale aanpak en verduurzaming. We werken aan een gebiedsaanpak voor Hummelo. We evalueren deze aanpak om te leren voor de aanpak van andere dorpen. Ook trekken we samen op met de woningcorporaties om een buurt of wijk aan te pakken en investeren gezamenlijk slim in woningen, openbare ruimte en op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. Voorbeelden zijn de Bloemenbuurt in Zelhem en het stadje Bronckhorst. We willen deze samenwerking graag voortzetten in andere buurten en wijken.

We ontwikkelen aanvullende instrumentarium en nieuwe aanpakken

We willen meer betaalbare woningen, de kansen voor woningzoekenden vergroten en doorstroming bevorderen. Daarvoor hebben we aanvullend instrumentarium en nieuwe aanpakken nodig. Denk hierbij aan een huisvestingsverordening, een aanpak doorstroming en een pilot “welstandsvrij bouwen”. We werken uit hoe we inwoners die sociaal of economisch verbonden zijn aan Bronckhorst voorrang geven. De aanpassing van de landelijke wetgeving helpt ons hierbij.

Waar mogelijk trekken we samen op met regiogemeenten.

We stimuleren het verduurzamen en het toekomstbestendig maken van bestaande woningen

We stellen een programma op voor het verduurzamen en het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad. Uiterlijk 2050 zijn woningen aardgasvrij. Om dit doel realiseren, is opschaling en versnelling nodig. Het programma loopt integraal met de aanpak van de energietransitie. We werken gebiedsgericht aan de verduurzaming van de woningvoorraad in dorpsenergieplannen en de buurtaanpak van de warmtetransitie. Daarnaast stimuleren we bewustwording en gedragsverandering en zetten we kennis en expertise in. Voor alle onderdelen werken we samen met o.a. woningcorporaties, het Agem energieloket en de OpMorgenMobiel. We stemmen met provincie en waterschappen af wat we voor elkaar kunnen betekenen.

We stellen een visie voor wonen en zorg op

We lichtten deze toe in deelprogramma 1A Vitale inwoners.

We voldoen aan de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen

We zorgen dat ons proces en onze werkwijze voldoen aan de wet- en regelgeving. We verwachten dat 1 juli 2023 de Wet Kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen in werking treedt. Het doel van deze regelgeving is de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren. De wet heeft ingrijpende gevolgen voor het proces van bouwen en vergunningverlening voor de aanvrager, de aannemer en ons als lokale overheid. De Wkb is niet meteen van toepassing op alle bouwwerken. Bij ingang van de wet geldt deze alleen voor eenvoudige bouwwerken.

Resultaat

We werken conform de nieuwe wet Wkb

Een externe partij helpt ons de kennis over de Wkb eigen te maken en ondersteunt bij een of meerdere proefprojecten. We betrekken hierbij de ervaringen met Prowonen om tot een werkbaar proces te komen. Wij informeren onze inwoners en ondernemers over de nieuwe wet.

Deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving

Portefeuillehouders Marianne Besselink, Evert Blaauw, Emmeke Gosselink, Wilko Pelgrom, Antoon Peppelman

Manager Herman Tinselboer, Hettie van den Brink, Huub Westendorp, Ellen Hanzens

Met dit deelprogramma dragen we bij aan het bereiken van de maatschappelijke doelen zoals beschreven bovenaan dit programma.

Ondermijning heeft onze prioriteit

We voeren het lokaal ondermijningsplan uit en werken samen met externe en interne partners. Bewustwording van collega's, inwoners en ondernemers, bestuurlijke maatregelen, controles en Bibob-onderzoeken zetten we voort.

Resultaat

We stellen een nieuw Integraal Veiligheidsplan op

Samen met de gemeenten uit Achterhoek-West maken we een Integraal Veiligheidsplan voor de jaren 2023-2026. We versterken de onderwerpen ondermijning, zorg en veiligheid.

Onze kazernes zijn "arbo-proof"

Uit onderzoek blijkt dat onze kazernes niet meer voldoen qua arbo-omstandigheden.

Resultaat

We maken onze kazernes "arbo-proof"

We streven naar een gezonde en veilige werkplek en kennen de positieve effecten voor de brandweerlieden. Daarom investeren we in de brandweerkazernes. De voorbereidingen starten in 2023, zodat de kazernes in 2024 "arbo-proof" zijn.

Ons toezicht is risicogericht

We voeren risicogericht toezicht. We maken een risicoafweging voor de gehele gemeente. Dit vormt de basis voor onze beleidskeuzes. We gebruiken komende jaren om per specifiek gebied een completer en volledig risicoprofiel te maken.

Resultaat

We starten een pilot en evalueren deze

Voor het uitvoeren van een gebiedsgericht risicoprofiel starten we een pilot. Na evaluatie van de pilot voeren we vanaf 2024 de risicoanalyse voor het gehele gebied uit.

Wij zorgen voor onze civiele kunstwerken

We kennen geen beleid voor het onderhoud van de 60 civiele kunstwerken (bruggen, steigers, duikers, fiets- en voetgangersbruggen). Hierdoor voeren we incidenteel werkzaamheden uit op basis van signalen en kennen we achterstallig onderhoud. Dit veranderen we.

Resultaat

Wij stellen een onderhoudsplan op voor de civiele kunstwerken

We inventariseren de staat van onze civiele kunstwerken. Dit vormt de basis voor een meerjarig onderhoudsplan. Door een quickscan weten we dat er geen urgente risico's zijn. We voorkomen verval van de kunstwerken. Een aantal concrete acties pakken we op, zoals het vervangen van slechte leuningen op bruggen over de Baakse Beek en reparaties aan duikers. Na het afronden van het onderhoudsplan stellen wij in 2023 een voorstel op voor de financiering van het onderhoud van alle civiele kunstwerken.

We werken aan kansengelijkheid in het onderwijs

We werken samen met onderwijspartners in de Lokale Educatieve Agenda (LEA) om te zorgen dat jeugdigen gelijke toegang tot onderwijs hebben en steun krijgen in hun ontwikkeling. Met investeringen dragen we bij aan toekomstbestendige onderwijshuisvesting.

Resultaten

We realiseren de eerste stappen voor een gelijkwaardigere toegang tot onderwijs

Met de onderwijspartners realiseren we en voeren we de eerste LEA afspraken uit om te komen tot gelijkwaardiger toegang tot onderwijs voor jeugdigen (0-18/23 jaar).

We voorkomen achterstanden en voldoen aan de uitgangspunten van het Rijk

In de tweede tussenrapportage 2022 meldden wij u dat het Rijk het onderwijsachterstanden-beleid veranderde. We bieden (verplicht) iedere peuter met een indicatie voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) 16 uur VVE aan. Ook past het Rijk kwaliteitsmaatregelen toe. Dit betekent o.a. de inzet van een HBO-geschoolde medewerker in VVE-groepen. Samen met een aantal andere factoren, leidt dit tot een forse stijging van de kosten. We wachten op helderheid over de rijksbijdrage 2023, maar zolang dit niet bekend is, nemen we het benodigde budget op in de begroting.

We gebruiken de resultaten uit haalbaarheidsstudies om te verbeteren

In 2023 verwachten we de resultaten uit de haalbaarheidsstudies voor de schoolgebouwen in Halle en Zelhem. Die resultaten gebruiken we om samen met de onderwijsbesturen de

schoolgebouwen te verbeteren. Voor het realiseren van de verbeteringen zetten we de investeringsagenda in.

We investeren slim in duurzame (sport)verenigingen

Sporten en actief zijn beïnvloeden het sociale, fysieke en mentale welbevinden van onze inwoners. Ook met de stijgende kosten voor levensonderhoud willen we dat inwoners actief blijven. We betrekken dit in ons plan over de escalerende armoede. Ook versterken we onze verenigingen samen met o.a. Achterhoek in Beweging en bieden inwoners de beste mogelijkheid om te blijven bewegen.

De beschikbaarheid van voorzieningen vraagt een bredere blik. Zo creëerden we randvoorwaarden voor sportverenigingen; dit levert in 2023 de eerste resultaten op. Door de beperkte beschikbaarheid van arbeid en bouwmaterialen en de stijgende energiekosten, zien we een complexe opgave in het verduurzamen van accommodaties.

Resultaten

Met de scholen breiden we de sportlessen uit

Het Rijk breidt het aantal verplichte uren bewegingsonderwijs uit. Samen met de basisscholen geven onze combinatiefunctionarissen hier invulling aan.

Met de verenigingen creëren we toekomstbestendige en duurzame (sport)verenigingen

Door samen te werken en te professionaliseren, creëren we samen duurzame (sport)verenigingen. Als gemeente faciliteren we en waar nodig pakken we de regie.

We maken een visie op accommodaties

We maken in 2023 een visie op spreiding en kwaliteit van de maatschappelijke accommodaties in Bronckhorst op het gebied van sport, cultuur, verenigingsleven en ontmoeting. We willen in gezamenlijkheid met gebruikers toekomstscenario's schetsen voor het gebruik, de exploitatie en de mogelijke investeringen in de accommodaties. Daarbij kijken we ook naar taken en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen en mogelijkheden voor optimalisatie.

We investeren slim in onze sportaccommodaties

Vanuit de sportagenda, leefbaarheidsagenda en verduurzamingsopgave investeren we in accommodaties. Zo realiseren we multifunctioneel sportcomplex Bronckhorst Midden. We onderzoeken de mogelijkheden voor andere accommodaties. Dat maken we in 2023 concreet.

We ontwikkelen beleid op cultuur

Cultuur draagt bij aan een sterke samenleving. In het cultuurbeleid stellen we dit centraal.

Resultaat

We stellen cultuurbeleid op

Uiterlijk in 2025 ontwikkelen we nieuw beleid dat we vanaf 2026 uitvoeren. Waar specifieke projecten onze samenleving versterken voordat we beleid formuleren, dragen we hieraan bij. Ook de rol en mogelijkheden van de bibliotheek nemen we mee in dit beleid.

We werken aan de integrale opgave in het landelijk gebied

De inrichting en het gebruik van het landelijk gebied bepaalt de kwaliteit van het landschap, de bodem, het water en de biodiversiteit. De ontwikkelingen en opgaven in het landelijk gebied beïnvloeden de toekomst van onze boeren. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) beschrijft deze ontwikkelingen en opgaven:

- de transitie in de landbouw;
- stikstofreductie;
- omgaan met en tegengaan van klimaatverandering;
- verminderen gebruik van grondstoffen;
- bodem en waterkwaliteit;
- het versterken van het landschap.

Deze ontwikkelingen en opgaven hebben ook een impact op de agrarische sector. We staan voor een gezond en realistisch toekomstperspectief van onze agrariërs, passend in ons landschap. De agrariërs ondersteunen we hierbij. Dat werken we uit in deelprogramma 3A Economie.

Resultaten

We dragen bij aan het NPLG

Het is belangrijk dat de situatie en belangen van Bronckhorst goed verwoord zijn in de opgaven in het landelijk gebied. Provinciaal speelt er een ruimtelijke puzzel om de integrale opgaven ruimtelijk te vertalen. We dragen actief bij met onze inbreng via de regio en de Provincie.

We vertalen het NPLG naar de Bronckhorster situatie

We zorgen door kennis en inzicht dat we onze rol nemen in samenwerkingsverbanden en maken afspraken met gebiedspartijen. We denken na over hoe we gebiedsgericht werken in het landelijk gebied invullen. Hiervoor hebben we capaciteit, beleid, communicatie, participatie en budget voor (co)financiering van gebiedsprocessen nodig. Eén van de voorbeelden is het beleid voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) waarbij we werken aan mogelijkheden voor bedrijven en wonen in het buitengebied op voormalige boerenerven.

We behouden en versterken de landschappelijke kwaliteit

In de omgevingsvisie stellen we “Bronckhorst 2x zo mooi”. Dat betekent dat we inzetten op groen dat uitnodigt om te spelen en te bewegen en dat in staat is de effecten van het veranderende klimaat op te vangen. Ook draagt het groen bij aan landschapskwaliteit, biodiversiteit en bodemkwaliteit. De kwaliteit van het groen staat onder druk door bijvoorbeeld de droogte. Zo kappen we door de droogte 600 tot 700 bomen per jaar, waar dit voorheen 250 bomen waren. We realiseren ons dat de huidige uitgangspunten verouderd zijn en dat de budgetten ontoereikend zijn om verslechtering en schade te herstellen. Om te voorkomen dat mooie elementen verdwijnen, informeren we inwoners en handhaven indien nodig.

Resultaten

We zorgen goed voor onze bomen

Ondanks het incidentele budget voor het herstelplan bomen (2017) kennen we achterstallig onderhoud. Door voornamelijk de droogte vraagt het beheer structureel meer aandacht. Voor elke boom die we kappen, planten we minimaal één nieuwe boom. De jonge bomen vragen meer zorg. Ook een goede standplaats vergt investeringen. Om gevaarlijke situaties te voorkomen, snoeien we bomen die het zwaar hebben vaker.

We renoveren groenvakken en maken deze klimaatbestendig

Door klimaatverandering verouderen en verslechteren planten in groenvakken sneller. Ongeveer 30% van de groenvakken heeft niet de beoogde kwaliteit. Om een acceptabel beeld te bereiken vraagt dit meer onderhoudsinspanningen. Vernieuwing en vervanging van beplantingen is noodzakelijk om de kwaliteit weer op peil te krijgen. We maken ongeveer 20% van de groenvakken geschikt voor het opvangen van regenwater bij piekbuien door de vakken te verdiepen en opnieuw in te planten. We maken inwoners attent op de mogelijkheid om groenvakken te “adopteren” en informeren ze op verschillende manieren over de aanpak.

We beheren en onderhouden bos, landschapselementen en struwelen

Met subsidie en onze eigen buitendienst beheren en onderhouden we het gemeentelijke deel van bos, bosranden, struwelen en natuurgraslanden. Vanaf 2023 valt een deel van de subsidie weg en een deel van de werkzaamheden verandert. Dit vraagt van ons dat we keuzes maken en meer werkzaamheden uitbesteden.

We bestrijden de Amerikaanse Vogelkers

De Amerikaanse Vogelkers groeit en verspreidt zich snel en overwoekert onze streekeigen beplanting. Dit leidt o.a. tot een afname van vogels, kleine zoogdieren, bestuivers en andere

insecten. We realiseren ons dat volledig bestrijden niet lukt, maar we treffen de komende twee jaar maatregelen om de struik terug te dringen en beheersbaar te maken.

We stellen kaders voor landschapselementen en handhaven hierop

Wij beschermen onze landschappelijke elementen. Om het verdwijnen van waardevolle en essentiële delen te voorkomen, zetten we in op informatievoorziening, preventie en controle. We onderzoeken welke instrumenten we hebben en kunnen ontwikkelen om handhavend op te treden bij verdwijning en aantasting van landschapselementen. We stellen duidelijke (juridische) kaders op en communiceren helder over onze werkwijze. We vragen een onderzoeksbureau ons hierbij te ondersteunen met specifieke kennis. We bereiden dit in 2023 voor en draaien in 2024 een pilot om de aanpak te verankeren in onze werkwijze.

We vergroten de leefbaarheid in onze kernen voor een vitaal Bronckhorst

Met het programma vitale kernen richtten we ons op een kwaliteitsimpuls van de vier grotere kernen. Nu geven we ruimte aan fysieke projecten en initiatieven in alle kernen en het buitengebied. Deze projecten of initiatieven dragen bij aan de toekomstbestendigheid van de gemeenschap en sluiten integraal aan bij de verschillende opgaven die in de gebieden spelen. In een steeds veranderende samenleving gaan wij voor een versterking van vitaliteit.

Resultaten

We stellen een nieuw beleidskader op

We verbreden de aanpak en daarom stellen we een nieuw beleidskader op. Hierin geven we helderheid over rollen, posities en samenwerking. Ook legt het kader inhoudelijke verbanden met gebiedsgerichte vraagstukken en opgaven.

We ondersteunen initiatieven in alle kernen en het buitengebied

Vooruitlopend op de kaders dragen we bij aan initiatieven in alle kernen en het buitengebied in planvorming en uitvoering. Belangrijk is dat initiatiefnemers de betrokkenheid en draagvlak in de gemeenschap aantonen en dat de projecten bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid. Met de vier werkgroepen vitale kernen maken we afspraken over de uitwerking en het realiseren van projecten en maatregelen. De energie en de betrokkenheid in de lokale gemeenschap houden we vast om te werken aan toekomstbestendige centrumgebieden. Daarbij kijken we ook naar het slim gebruiken van accommodaties voor de leefbaarheid, sport en het verenigingsleven.

Het dorpsplan Steenderen krijgt vorm

De reconstructie van de J.F. Oltmanstraat ronden we in het voorjaar af. We starten daarna met de herinrichting van het marktplein. Daarmee krijgt het dorpsplan van de werkgroep vitale kern Steenderen een concreet gezicht.

We geven vervolg aan de vitale kern Hengelo

We werken samen met vitale kern Hengelo aan het verbeteren en vergroenen van het verblijfsklimaat rond de kerk. Ook onderzoeken we de verkeerssituatie om deze veiliger te maken. Daarnaast blijven we ondernemers helpen om hun bedrijf te vestigen op de juiste plaats in het centrum.

We voeren de visie van vitale kern Vorden verder uit

We versterken het groen in het centrum. We verbeteren de verkeersveiligheid en hebben daarbij veel aandacht voor fietsers en voetgangers.

We faciliteren vitale kern Zelhem met de planvorming voor een Zelhemhuus en het centrum

We faciliteren de planvorming van het Zelhemhuus zodat een ontmoetingsplek ontstaat met meerdere functies. Samen met vitale kern Zelhem werken we in 2023 aan concrete uitvoeringsplannen voor de Smidsstraat en de Magnoliaweg. Voor het Marktplein en omgeving sluiten we aan bij de plannen voor de herontwikkeling van de locatie Witte Paard.

We voeren de infrastructurele aanpak Hummelo - Keppel - Drempt uit

Een brede werkgroep uit het gebied ontwikkelde de aanpak Hummelo - Keppel – Drempt. Hoofddoel is het verbeteren van de verkeersveiligheid en de leefbaarheid in Laag Keppel, met name voor de Hummeloseweg, de Dorpsstraat en in Drempt de Zomerweg. We werken aan drie projecten. Voor de drie projecten bieden wij een apart raadsvoorstel aan over de inhoud en de dekking.

Resultaten

We leggen een “koude oversteek” aan

We leggen een zogenaamde koude oversteek aan bij de rotonde in de rondweg van Hummelo. Verkeer is slechts mogelijk van Hummelo naar Keppel en niet vanaf de rondweg waar het doorgaande verkeer rijdt.

Verkeer Dorpsstraat in Laag-Keppel

Om de verkeersveiligheid in de Dorpsstraat in Laag-Keppel structureel te verbeteren, voeren we samen met de provincie Gelderland proeven uit voor de aanleg van zogenaamde landbouwsluizen. Op basis van de resultaten van twee testsituaties in het gebied Laag-Keppel/Eldrik nemen we een definitief besluit.

We reconstrueren de Zomerweg in Drempt

We participeren en bereiden de herinrichting voor. We voeren in 2024 de werkzaamheden uit. We zorgen ervoor dat de functie, vormgeving en het gebruik van de weg met elkaar in balans komen en beter passen bij de dorpse uitstraling van Achter Drempt.

We werken aan de omgevingsprogramma's

In februari 2022 stelde de raad de Omgevingsvisie Bronckhorst 2035 vast. Hiermee gaf de raad opdracht voor het opstellen en uitvoeren van vier omgevingsprogramma's: Wonen, Energietransitie & klimaatadaptatie, Werklocaties en Landschappelijke kwaliteit & erfgoed. In 2023 zijn deze programma's opgesteld en starten we met de uitvoering.

Resultaat

We voeren de omgevingsprogramma's uit

In 2023 voeren we de omgevingsprogramma's uit waar de monitoring en eventuele bijstelling van de omgevingsprogramma's en de omgevingsvisie onderdeel van uit maken. De concrete resultaten uit de omgevingsprogramma's leest u in verschillende onderdelen van het programmaplan, bijvoorbeeld de energietransitie & klimaatadaptatie in programma 3B.

We werken in de geest van de Omgevingswet

In 2023 werken we al met de nieuwe instrumenten, systemen en werkwijzen en monitoren de werking. We sturen bij waar dit nodig is. Nu het Rijk besloot de Omgevingswet uit te stellen, kiezen we ervoor om te werken met de systemen in de geest van de nieuwe wet.

Resultaten

We leveren een casco voor het omgevingsplan op

In 2023 werken we aan de indeling van het nieuwe omgevingsplan. Vanuit dit casco vullen we de hoofdstukken van het nieuwe omgevingsplan de komende jaren stapsgewijs.

We blijven leren

Onze medewerkers ontwikkelen zich door opleidingen en door te leren van casussen in ons Omgevingslab. We monitoren de dienstverlening rondom omgevingsvergunningen, de werking van de Gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke kwaliteit en Erfgoed, het adviesrecht, de delegatie- en mandaatregelingen en het legesmodel en voeren zo nodig aanpassingen door. We verbeteren - samen met onze partners - onze systemen, werkwijzen en communicatie naar onze inwoners.

Wij maken verouderde wijken leefbaarder, duurzamer en toekomstbestendiger

We zien dat verschillende wijken qua inrichting niet aansluiten bij het huidige en toekomstige gebruik. Door de openbare ruimte opnieuw in te richten, geven we de verouderde wijken een kwaliteitsimpuls. Daarin betrekken we integraal de opgaven zoals klimaatadaptatie en energietransitie, waaronder het verduurzamen van woningen.

Resultaat

Wij reconstrueren verouderde wijken

Wij maken verouderde wijken beter leefbaar, klimaatbestendig en duurzamer. We creëren ruimte voor de opvang van regenwater, passen de ondergrondse infrastructuur aan en kijken naar het verduurzamen van de wijken. Dit doen we in samenwerking met partners voor bijvoorbeeld de kabels en leidingen, en koppelen kansen uit verschillende opgaven. De reconstructieplannen stellen we op samen met de bewoners en eigenaren van de panden. Het uitvoeren van de reconstructieplannen laten we via de Investeringsagenda lopen.

Lokale indicatoren

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Realisatie 2021	Doelstelling 2022	Doelstelling 2023	Doelstelling 2024
Wonen	Leegstandspercentage in de woningvoorraad (ongewenste leegstand)	Regionale Woningmarkt monitor rapportage	2,20%	2018	2,80%	max 2%	max 2%	max 2%
	Waardering buurt en kwaliteit van de woning	AWLO	8	2018	8,1	8	8	8
	Uitbreiding woningvoorraad (netto toename aantal woningen (aantal gereed gemelde woningen minus gesloopte en samengevoegde woningen))	Gemeentelijk datasysteem	0	2019	+102	+100	+125	+175
	Aanbod sociale huurwoningen	Gemeentelijk datasysteem	2848	2019	2876	2860	2880	2920

*Leegstand waarvan de reden bekend is, zoals mutaties, ander gebruik of sloop/renovatie worden hierbij niet meegenomen.

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Realisatie 2021	Doelstelling 2022	Doelstelling 2023	Doelstelling 2024
Huisvesting bibliotheek	Aantal inwoners dat lid is van de bibliotheek binnen de gemeente Bronckhorst	Jaarverslag bibliotheek West Achterhoek	21,5% aant. inw. 7751	2019	19,4% aant. inw. 7159	7325	7159	7159

Wat gaan de voorstellen kosten?

Programma 2 Wonen en leefomgeving (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
2A	Inzet voor o.a.: VAB, verduurzamen particuliere woningvoorraad, actief woonbeleid/versnellen woningbouw	S	550	600	600	600
2A	Inhuur werkproces Wet Kwaliteitsborging Bouwen (WKB)	I	15			
2B	Arboverbouwing kazernes (€ 0,3 mln investering)	S		2	20	19
2B	Risicogericht toezicht	I	10			
2B	Onderhoud civiele kunstwerken	I	100			
2B	Onderwijsachterstandenbeleid	S	100	100	100	100
2B	Kapitaallasten bouwkosten IHP (€ 2,5 mln investering)	S	0	0	0	19
2B	Slim investeren (in sportlessen)	S	50	50	50	50
2B	Vergoeding voor sportlessen	S	-50	-50	-50	-50
2B	Kapitaallasten bouwkosten Sportagenda (€ 5 mln investering)	S	0	0	0	38
2B	Nieuw cultuurbeleid	S	0	0	100	100
2B	Opgave in het landelijk gebied (NPLG)	S	100	100	100	100
2B	Bomen	S	215	215	215	215
2B	Groenvakken	S	300	300	300	300
2B	Bos en landschapselementen	S	38	38	38	38
2B	Bestrijding Amerikaanse Vogelkers	I	30	30		
2B	Kaders stellen landschapselementen	I	25			
2B	Verbinding vitale kernen (sportclubs, scholen, dorpshuizen)	S	100	100	100	100
2B	Reconstructie wijken (€ 1 mln investering jaarlijks)	S	8	73	137	200
Voorstellen programma 2 Wonen en leefomgeving			1.590	1.557	1.709	1.828
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

2.3 Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling

Onze doelen voor dit programma

Met dit programma willen we de volgende doelen bereiken. Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden ziet u de doelen bij meerdere programma's terugkomen.

- Een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- In 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.

Deelprogramma 3A Economie

Portefeuillehouder: Antoon Peppelman en Wilko Pelgrom (landbouw)

Manager: Hettie van den Brink

Met dit deelprogramma dragen we bij aan het bereiken van de maatschappelijke doelen zoals beschreven bovenaan dit programma.

We maken ruimte voor bedrijven in Bronckhorst

Er is behoefte aan ruimte voor groei van bedrijven of nieuwe vestigingen op de bedrijventerreinen in Bronckhorst. We revitaliseren verouderde locaties en verruimen de mogelijkheden in het bestemmingsplan voor ontwikkeling van bedrijven in het buitengebied. We werken plannen uit voor de uitbreiding en aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. We hebben onze indicatoren in lijn gebracht met onze verwachtingen voor de komende jaren.

Resultaten

We voeren het plan uit voor het revitaliseren van Industriepark Zelhem

We werken verder aan het revitaliseren van Industriepark Zelhem. Met de leerervaringen van Zelhem pakken we stapsgewijs andere verouderde bedrijvenparken aan. Daarbij hanteren we zoveel mogelijk een integrale duurzame gebiedsontwikkeling, waarbij we via koppelmansen aandacht besteden aan verschillende elementen. De bedrijventerreinen worden inspirerende werklocaties met groen als bouwsteen om de biodiversiteit, gezondheid, klimaatadaptatie en ruimtelijke uitstraling te verbeteren.

We creëren meer ruimte voor bedrijven

We maken een uitvoeringsplan met locaties voor het uitbreiden van bestaande bedrijvenparken en/of het aanleggen van nieuwe bedrijvenparken. Zo geven we invulling aan de ruimtebehoefte voor de komende jaren.

We bieden dienstverlenende bedrijven ruimte en mogelijkheden in Voormalige Agrarische Bebouwing (VAB).

VAB-locaties gebruiken we voor wonen, energie, groen en ook voor bedrijven. Zo faciliteren en stimuleren we initiatieven voor de vestiging van bedrijven in het buitengebied in voormalige agrarische panden/bouwblokken. In het bestemmingsplan bieden we daarvoor ruimte. Ook stellen we een inspiratiedocument op voor landschappelijke inpassing. Het bieden van deze mogelijkheden hangt samen met de ontwikkelingen in de agrarische sector. Dit bekijken we in samenhang met andere invullingen van vrijkomende agrarische bebouwing, zoals wonen in het buitengebied.

We zetten ons in voor een gezonde toekomst van de agrarische sector en bedrijven in het buitengebied

Onze boeren zijn van groot belang voor onze leefbaarheid en economie. Wij vinden het belangrijk dat we goed samenwerken en geven - waar nodig - ondersteuning bij het zoeken naar een goed toekomstperspectief.

Op verschillende manieren werken we met partijen in het buitengebied aan een vitaal platteland en een gezonde toekomst voor de agrarische sector. In het buitengebied verruimen we de mogelijkheden voor duurzame ontwikkeling van bedrijven. We zetten daarbij in op een balans tussen natuur, leefbaarheid en ondernemerschap. Daarmee sluiten we ook aan op de ontwikkelingen in het landelijk gebied, die verder worden beschreven onder deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving.

Resultaten

We faciliteren de activiteiten en ontwikkelingen van Innovatiecentrum de Marke

De Marke is een veelzijdig agro-innovatiecentrum dat grote kansen biedt voor de Regio Achterhoek, de Achterhoekse landbouwsector, de agro-industrie en Bronckhorst. We hechten veel belang aan het kenniscentrum. De Marke versterkt en verbreedt haar rol als koploper in kringlooplandbouw. We faciliteren de Marke hierin waar mogelijk.

We stimuleren ontwikkelingen die bijdragen aan de transitie en het bestaansrecht van de agrarische sector

We werken samen met individuele boeren en partners in de sector om ontwikkelingen in het landelijk gebied vorm te geven. Vijftig Bronckhorster boeren nemen deel aan de Vruchtbare Kringloop Achterhoek. Door bedrijfsbezoeken en keukentafelgesprekken stimuleren we andere boeren om ook deel te nemen aan gangbare en natuurinclusieve landbouw.

Met agrarische coaches ondersteunen we boeren

Agrarische coaches voerden met 88 boeren gesprekken. Hier gaan we in 2023 mee verder. De coaches geven ons inzicht in de ontwikkelingen van onze landbouwbedrijven en ondersteunen boerenbedrijven en stoppende boeren.

Deelprogramma 3B Duurzaamheid

Portefeuillehouders: Wilko Pelgrom, Emmeke Gosselink

Manager: Hettie van den Brink

Met dit deelprogramma dragen we bij aan het bereiken van de maatschappelijke doelen zoals beschreven bovenaan dit programma.

We stimuleren de circulaire economie

Met naar verwachting 39 kg huishoudelijk restafval per inwoner in 2022, zijn we hard op weg naar het gestelde doel: 30 kg in 2025. Toch zien we nog steeds herbruikbare grondstoffen in ons restafval. Wij spannen ons in om te komen tot maximaal hergebruik en gaan verspilling van grondstoffen tegen.

Resultaten

We verkennen de mogelijkheden om ons aan te sluiten bij circulaire ambacht centra

Wij gaan o.a. met de gemeenten Zutphen en Doetinchem in gesprek over het aansluiten bij de ontwikkeling van Circulaire Ambacht Centra in Zutphen en Doetinchem.

We zetten de zwerfafvalvergoeding in voor een schone gemeente

Vanaf 2023 ontvangen gemeenten een vergoeding van het Afvalfonds Verpakkingen voor het opruimen van zwerfafval. Wij zetten deze vergoeding in voor een schone gemeente.

De provincie Gelderland draagt de bodemtaken aan ons over

De nieuwe Omgevingswet brengt ons een stevige basis voor duurzaam bodembeheer. De bodemtaken draagt de provincie over naar ons als gemeente. Wanneer de bestaande middelen van de provincie niet meekomen, maken we nieuwe beleidskeuzes.

Resultaten

We weten wat de overdracht van bodemtaken voor ons betekent

De uitvoering van bodemtaken ligt na overdracht bij de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA). Voor advisering en beoordeling door de ODA is een eerste impactanalyse gemaakt. We brengen de overdracht van de werkzaamheden in beeld. We houden rekening met een verhoging van de bijdrage aan de ODA.

We zetten in op het besparen van energie

Energiebesparing is cruciaal voor het slagen van de energietransitie. We zetten maximaal in op besparen. Het energieverbruik in 2022 is nog altijd hoger dan in het referentie jaar 2015. We willen het energieverbruik in 2023 terugbrengen met minimaal 10% ten opzichte van het referentiejaar 2015. Deze stap is nodig om toe te werken naar 45% besparing in 2030. We volgen deze doelen met onze eigen indicatoren. We merken dat we daarbij afhankelijk zijn van externe informatie die wat langer op zich laat wachten. Om die reden stellen we ook een aantal extra indicatoren voor meer recent beeld. Deze zijn gedeeltelijk nog in ontwikkeling. Een groot deel van de kosten dekken we uit vergoedingen van het Rijk.

We nemen extra maatregelen om energiearmoede bij inwoners tegen te gaan. Door het oprekken van de minima tot 130% van het minimuminkomen groeide de risicogroep tot meer dan 1.000 huishoudens.

Resultaten

We besparen energie door huishoudens te helpen

We maken meters met het aanbrengen van energiebesparingsmaatregelen. We leveren ondersteuning aan huishoudens met hulp, informatie en advies. Dit doen we met energiecoaches, het regionale energieloket Agem en het OpMorgen Platform.

We ondersteunen inwoners in hun energielasten

We identificeren de onderliggende problematiek in samenwerking met het sociaal domein. We ondersteunen de inwoners die het nodig hebben met een bijdrage in de energielasten. Daarbij gaan we een stap verder dan wat het Rijk van ons verwacht. De grens om in aanmerking te komen voor een toeslag verhoogden we naar 130% van de bijstandsnorm.

We werken samen met partijen om energiebesparing bij huishoudens te bevorderen

In deelprogramma 2A beschreven we hoe we het verduurzamen en het toekomstbestendig maken van bestaande woningen stimuleren. De ambitie raakt ook dit deelprogramma. Voor meer informatie verwijzen wij u naar deelprogramma 2A.

We versnellen en schalen het gebruiken en opwekken van duurzame energie op

We versnellen en schalen op om de energiedoelstellingen te realiseren. De energietransitie gaat om het overgaan van fossiele brandstoffen (aardgas, benzine, diesel) naar duurzame bronnen van energie zoals zon en wind. Ook energie uit bodem, water en biomassa spelen daarbij een rol. Deze bronnen voorzien in de energiebehoefte die overblijft na maximale energiebesparing. Om de doelen te behalen, zetten we eerst in op besparen, isoleren en zon op dak en daarna zon op het land. De duurzame opwek willen we met minimaal 10% vermeerderen ten opzichte van het referentiejaar 2015. Door gebiedsgericht te werken nemen we de energiedoelstellingen mee in andere opgaven zoals wonen, kwaliteit leefomgeving en werklocaties.

Zoals aangegeven in deelprogramma 2A Wonen streven we naar alle 16.000 woningen aardgasvrij in 2050. Versnellen en opschalen is nodig om de doelstellingen te halen. De integrale aanpak van de eerste aardgasvrije buurt loopt. Vanwege de urgentie om het gasgebruik drastisch te verlagen gaan we elk jaar twee buurten aanpakken. Essentieel voor het slagen van de energietransitie is -naast capaciteit en financiële middelen- een positief speelveld, bewustwording en gedragsverandering.

Resultaten

We stellen twee dorps-energieplannen op.

We werken twee energieplannen uit voor twee kernen en één bedrijventerrein. We nemen daarmee de regie op een gebiedsgerichte aanpak voor de energie- en warmtetransitie. In samenspraak met inwoners ontwikkelen we plannen passend bij het gebied en in samenwerking met de drie O's (Overheid, Ondernemers en maatschappelijke Organisaties). Wij pakken de regie op de aanvraag van subsidies en leveren procesbegeleiding, maar laten het eigenaarschap zoveel mogelijk bij de inwoners en ondernemers. Wij bespreken infrastructurele knelpunten met de netbeheerder. Om invulling te geven aan de gebiedsgerichte aanpak ondersteunen we de zes energiecoöperaties, begeleiden het proces en werken we op een positieve manier aan gedragsverandering.

We breiden het aantal laadpalen voor elektrische auto's uit

Via de regionale concessie met Vattenfall, die tot 2024 loopt, plaatsen we 13 laadpalen per jaar. We verlenen vergunningen voor het plaatsen van laadpalen op aanvraag daar waar laden op eigen erf niet mogelijk is.

We verduurzamen het Wmo- en leerlingenvervoer

Voor verduurzaming van het Wmo- en leerlingenvervoer nemen we duurzame mobiliteit mee in de eerstvolgende aanbestedingen.

We maken een tweede buurt "aardgasvrij-ready"

We gaan elk jaar 2 buurten gereed maken om aardgasvrij te zijn. Er gaat nog geen buurt van het aardgas af, we begeleiden buurten. Elk jaar starten we met een nieuwe buurt. De integrale aanpak van de eerste buurt loopt en we selecteren een tweede buurt. We vragen subsidies aan en begeleiden het proces. We realiseren dit project in samenhang met klimaatadaptie, toekomstbestendig wonen, landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit.

We faciliteren bedrijven die overgaan op duurzame energiebronnen

We werken samen met Agem voor het uitbreiden van de opwek van zonne-energie bij bedrijven. We versnellen de vergunningverlening voor het aanleggen van zonnepanelen op dak en het plaatsen van kleine windmolens tot 25 meter hoogte. Conform het besluit van de raad bekijken we vanaf 2024 opnieuw hoe we meewerken aan initiatieven voor grotere windmolens.

We geven het goede voorbeeld met besparen van energie en het gebruik van duurzame energiebronnen

We verduurzamen ons wagenpark, plaatsen (slimme) laadpalen en solarcarport, gebruiken deelauto's voor een deel van de dienstautobehoeft en promoten een fietsplan bij medewerkers. We maken een actieplan voor de verdere verduurzaming van de gemeentelijke organisatie.

Resultaten

We verkennen de mogelijkheden voor duurzame mobiliteit

De mobiliteitsbehoefte van de organisatie is in beeld. In 2023 onderzoeken we of we een deel ervan met een (elektrisch) fietsplan en een deelauto-concept kunnen invullen.

We verkennen de mogelijkheden voor slimme laadpalen en een solarcarport

We willen aan de slag met slimme laadpalen en een solarcarport. We starten hiervoor een aanbesteding.

We stellen een actieplan op voor de verdere verduurzaming van de gemeentelijke organisatie

In een actieplan nemen we de vervolgstappen op voor verduurzaming van de gehele gemeentelijke organisatie. Hieronder valt ook duurzame energieopwekking rond het gemeentehuis en andere gemeentegronnen.

We nemen maatregelen vanwege klimaatverandering (klimaatadaptatie)

We brengen balans in het natuurlijk watersysteem. We voorkomen wateroverlast en hittestress in buurten en werken daarvoor samen met inwoners, grondeigenaren en andere partijen. Op het gebied van water en riolering nemen we maatregelen in het Watertakenplan Olburgen. Maar naast deze maatregelen is meer nodig om ons op klimaatverandering voor te bereiden. Zo denken we aan het aanpassen van regelgeving voor het (her)inrichten van zowel openbare als particuliere ruimte. Bewustwording, handelingsperspectief en samenwerking is daarin belangrijk.

Resultaat

We bereiden ons voor op klimaatverandering

We realiseren projecten in de openbare ruimte, stellen subsidies beschikbaar, informeren inwoners en ondernemers en we stellen hitteplannen op in samenwerking met zorginstellingen. Met externe partijen werken we samen aan ontwikkelingen in het buitengebied voor een klimaatbestendig landelijke omgeving. Voorbeelden zijn de landgoederenzone Baakse Beek, 't Klooster, de Olburgerwaard en diverse andere beken en waterlopen. De extra werkzaamheden verrekenen we in de rioolheffing. De rioolheffing valt binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving.

Lokale indicatoren

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Doelstelling 2023	Doelstelling 2024	Doelstelling 2025	Doelstelling 2026
Economie	Toename bedrijfsareaal (in hectare) op herontwikkelde bestaande bedrijventerreinen <i>Waarde is een toename ten opzichte van het voorgaande jaar</i>	IBIS	*	2020	+1 ha	+0,5 ha	+1 ha	+1 ha
	Aantal hectare aan nieuw gerealiseerd bedrijfsareaal of toename verwacht bedrijfsareaal dat in procedure is gebracht <i>Waarde is een toename ten opzichte van het voorgaande jaar</i>	IBIS	*	2020	+2 ha	+2 ha	+3 ha	+3 ha
	Aantal nieuw gevestigde bedrijven op nieuw of herontwikkelde locaties (vab's) in het buitengebied. <i>Waarde is een toename ten opzichte van het voorgaande jaar</i>	IBIS	*	2020	+1	+1	+1	+1

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Doelstelling 2021	Realisatie 2021	Doelstelling 2022	Doelstelling 2023
Bevorderen ondernemerschap	Onze dienstverlening aan onze ondernemers wordt beoordeeld met minimaal een 7	Ondernemerspanel	6,3	2021	7	6,3	7	7

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Realisatie 2021	Doelstelling 2023	Doelstelling 2025	Doelstelling 2027
Toerisme	Het effect op de lokale economie wordt gemeten aan de hand van de groei van de bestedingen; die moet minstens net zo goed zijn als de gemiddelde ontwikkeling in de Achterhoek (op basis van de tweejaarlijkse monitoring van Achterhoek Toerisme).*	Achterhoek Toerisme monitor	10% groei t.o.v. 2017	2019		11% groei t.o.v. 2017		
* Op basis van de Achterhoek Toerisme monitor wordt regionaal bepaald wat de groei is, dit geeft input geeft voor de lokale indicator.								
Door corona is het cijfer van 2021 doorgeschoven naar 2023								

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Doelstelling 2021	Realisatie 2021	Doelstelling 2023	Doelstelling 2025
Grondstoffen	Aantal kg restafval per inwoner	Circulus	91 kg	2015	40 kg	41 kg		30 kg
	Verhouding groente, fruit en keukenafval in de restcontainer	Circulus	30%	2017	30%	33%		
	Percentage afvalscheiding aan de bron per inwoner	Circulus	78%	2017	75%	87%		75%
	In te zamelen kg PMD per inwoner	Circulus	30 kg	2017	30 kg	43,1 kg		45 kg
	Klanttevredenheid dienstverlening afval	Circulus	7,2	2021			7,5	7,5

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Doelstelling 2022	Doelstelling 2023	Doelstelling 2026	Doelstelling 2030
Duurzaamheid	% besparing energie	CBS/klimaat monitor	0%	2015	10%		25%	45%
	% hernieuwbare energie	CBS/klimaat monitor	4,90%	2017	15%		45%	100%
	Percentage woningen met energielabels A t/m A+++ in Bronckhorst	RVO	25%	2021		35%		70%
	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (aardgasvrij en energie wordt duurzaam opgeleverd)	Eigen gegevens	Ntb			Ntb		100%
	Aardgasvrije woningen in Bronckhorst	Liander	Ntb			Ntb		45%

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Realisatie 2021	Doelstelling 2023	Doelstelling 2030
CO2	CO2 eigen gemeentelijke organisatie		Nntb	549,7 ton	2018	183,5 ton	165 ton

Wat gaan de voorstellen kosten?

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
3A	Inzet op landbouw (VAB's, transitie landbouw)	S	100	100	100	100
3B	Terugdringen voedselverspilling binnen GFT	S	0	0	0	0
3B	Schone gemeente worden	S	35	35	35	35
3B	Vergoeding zwerfafval	S	-35	-35	-35	-35
3B	Adviezen bodem door ODA	S	45	45	45	45
3B	Inzet op klimaat	S	150	150	150	150
3B	Klimaatkosten uit rioolrecht (€ 8 per aansluiting)	S	-150	-150	-150	-150
3B	Inzet op energie	S	620	2.704	2.704	2.704
3B	Rijksvergoeding energie	S	-570	-2.604	-2.604	-2.604
Voorstellen programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling			195	245	245	245
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

2.4 Programma 4 Bestuur

Onze doelen voor dit programma

Met dit programma willen we de volgende doelen bereiken. Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden ziet u de doelen bij meerdere programma's terugkomen.

- Samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid).

Deelprogramma 4A Besturen

Portefeuillehouders Marianne Besselink, Evert Blaauw, Emmeke Gosselink, Wilko Pelgrom, Antoon Peppelman en manager Jacqueline Arends

Met dit deelprogramma dragen we bij aan het bereiken van de maatschappelijke doelen zoals beschreven bovenaan dit programma.

Regie pakken in programma's en projecten

We zijn een gemeente die de regie pakt door keuzes te maken. We gaan deze keuzes zo maken, dat we met één investering meerdere doelen dienen; leefbaarheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid. Daarbij doen we liever en paar projecten goed, dan veel projecten half. Zo gaven we in de inleiding al aan dat we komend jaar ons inzetten op:

- actieve ondersteuning toekomstbestendige en duurzame (sport)verenigingen;
- armoedebeloid, waarbij wordt ingezet op preventie en ondersteuning;
- gebiedsgerichte aanpak voor de energie- en warmtetransitie;
- werklocaties te revitaliseren voor de verdere ontwikkeling van het bedrijfsleven;
- een actief woonbeleid met het uitvoeren en versterken van de programmatische invulling

Al deze voorbeelden kaderen we door een visie of beleid en vertalen we in concrete projecten waarmee we de doelen uit de visie of het beleid gaan behalen.

Met behulp van data en monitoring weten we wat er speelt en hebben we de ontwikkelingen in beeld. Zo hebben we bijvoorbeeld inzicht in de mate van verduurzaming en opwek voor de energietransitie en kunnen we zien hoe ver we zijn ten opzichte van onze doelstelling.

In gesprek met de samenleving krijgen we aanvullende informatie over wensen en behoeftes. Zo stellen we bijvoorbeeld met de raad de gebiedsgerichte integrale lange termijn visie voor sport en leefbaarheid op, waarbij we in gesprek met verenigingen en stichtingen (aanvullende) projecten ontwikkelen om te komen tot toekomstbestendige sportverenigingen en -accommodaties in Bronckhorst.

In onze projecten streven we naar optimale dienstverlening. Zo gaan we bijvoorbeeld de realisatiekracht rondom wonen en ruimtelijke ordening versterken en pilotprojecten zoals welstandsvrij bouwen uitwerken om te komen tot versnelling en opschaling.

Resultaten

We richten ons op de vraagstukken waar we als gemeente het verschil maken

Onze omgeving verandert voortdurend. Daarom is het nodig om te weten waar we als gemeente invloed en effect hebben. De effectiviteit van de dingen die we doen, toetsen we en sturen we eventueel bij met instrumenten als indicatoren en data. We leggen ons verslag vast in de P&C-documenten.

Met input uit data kijken we naar onze toekomstvisies en -plannen en naar de maatschappelijke ontwikkelingen op korte en lange termijn. Hiermee bepalen we jaarlijks welke impact we kunnen verwachten op het beleid. Deze analyse gebruiken we voor het opstellen van de perspectiefnota en eventuele aanpassingen op het beleid.

We benutten data om meer maatschappelijk effecten te bereiken

In de uitvoering van onze programma's en projecten maken we gebruik van data. Met data krijgen we meer inzicht in vraagstukken waardoor we beter kunnen bepalen welke maatregelen of acties effectief zijn. Met data monitoren we om keuzes te maken.

Om goed met data te werken, is het belangrijk dat de kwaliteit van data goed is, dat je beveiliging en privacy goed op orde hebt en dat je goed samenwerkt met andere partijen die over informatie beschikken die helpt om een goede oplossing te vinden voor die opgaven. Daarom werken we binnen Bronckhorst met een vaste set aan waarden of uitgangspunten rond datagedreven werken. Voor regionale vraagstukken werken we samen met Datalab GO. We bieden medewerkers toegang tot passende leer- en ontwikkelmogelijkheden op het gebied van projectmatig werken en datagedreven werken en stimuleren hen om daar gebruik van te maken. Als organisatie leren en ontwikkelen we dan ook altijd door.

Met elkaar maken we Bronckhorst

Bij het bereiken van onze doelen en ambities willen wij besturen vanuit realisme. Ondanks de steeds veranderende samenleving, gaan wij voor een versterking van vitaliteit. Dit kan niet zonder een nauw contact met de samenleving. We gaan in gesprek waar het kan en moet, maar houden rekening met gestelde kaders en de gewenste voortgang.

Resultaten

We betrekken de samenleving volgens een eenduidige werkwijze

Voordat we een interactief proces starten hebben we duidelijk of dat nodig is en welke bijdrage het levert aan het eindresultaat. We maken vooraf een afweging of en wanneer we de samenleving vragen om input en/of inzet. Daarbij weegt nut en noodzaak én de benodigde inzet van mensen en middelen mee. We stellen een eenduidige werkwijze op om participatie-instrumenten in te zetten. Een van die instrumenten is de participatieleidraad zoals ontwikkeld bij de omgevingsvisie.

We handelen bezwaren goed af

Net als landelijk, merken we dat onze inwoners mondiger worden. Dit helpt ons in de gesprekken die we hebben. Dit leidt ook tot een toename in het aantal bezwaren dat we ontvangen. We handelen deze bezwaren goed af. Door de toename zien we dat we hiervoor extra capaciteit nodig hebben.

We zijn in gesprek met de samenleving

Naast de gesprekken bij projecten en vraagstukken, staan we altijd open voor gesprekken met de samenleving. We bezoeken als college daarom actief bedrijven, verenigingen en organisaties. Met de werkwijze van “college on tour” (september 2022) spraken we met inwoners. Dit willen we voortzetten door op specifieke momenten in gesprek met inwoners te gaan.

We werken mee aan het nieuwe vergadermodel Raad

Een afvaardiging vanuit de fracties, het college en de organisatie werken een nieuw vergadermodel uit waarbij de driedeling **Beeldvorming- Oordeelsvorming-Besluitneming** de basis vormt. Een toegankelijker vergadermodel wat meer ruimte geeft aan inbreng vanuit de samenleving. De inbreng komt bij voorkeur vroegtijdig in het besluitvormingsproces - de beeldvormende fase - zodat de inbreng van invloed kan zijn. Daarnaast richt het vergadermodel zich op effectief vergaderen: minder vergaderavonden, meer sturen op hoofdlijnen en sneller besluitvorming.

De raad wil (nog beter) zichtbaar zijn voor de samenleving. Activiteiten die zijn genoemd in het raadscommunicatieplan “Zichtbaar betrokken” (2020) bieden een goede basis. Een update van het plan in 2023 zorgt voor een goede doorstart.

We staan voor een moderne dienstverlening

Onze dienstverlening is modern en vernieuwend. De inwoner kiest zelf het contactkanaal en we zijn altijd (online) bereikbaar. We leveren maatwerk en persoonlijk contact is altijd mogelijk. Onze antwoorden en adviezen zijn tijdig, compleet en concreet. We zien ook ruimte voor verbetering van onze dienstverlening. We blijven fysiek en digitaal toegankelijk en we helpen klanten (inwoners) goed. In het uitvoeringsprogramma Dienstverlening staat hoe we daaraan werken. In 2023 richten we ons op een aantal onderdelen:

- Belangrijk is dat iedereen mee kan blijven doen. Daarom pakken we een aantal projecten weer op, zoals de Bronckhorster klantreis.
- We doen onderzoek naar het opzetten van de live chat via de website.
- We lanceren eind 2022 de nieuwe website en ontwikkelen die in 2023 verder door.
- Onze producten en diensten worden steeds meer tijd-en-plaats-onafhankelijk. Hiervoor richten we zaakgericht werken en processen in en digitaliseren we waar mogelijk. We starten met iArchief, een digitaal archiefsysteem, waarmee we het papieren archief vervangen.
- In 2022 is het onderzoek naar de klanttevredenheid via het inwonerpanel uitgezet. Begin 2023 verwachten we de resultaten. We voeren dit onderzoek iedere 2 jaar uit zodat we kunnen vergelijken. De resultaten bepalen mede welke verbeteringen aan de dienstverlening nodig zijn. In 2023 vertalen we verbetervoorstellen naar uitvoeren en beoordelen we hoe we op de lange termijn het beste onderzoek kunnen doen naar de klanttevredenheid.
- We voeren een college-onderzoek uit naar de dienstverlening in het fysiek domein.
- Robotisering en digitalisering leiden tot snellere, persoonlijker en accuratere dienstverlening. Robotic Process Automation (RPA) is een innovatieve ontwikkeling die ons in staat stelt processen verder te digitaliseren, zonder dat een aanpassing in de ICT-systemen (applicaties) nodig is. RPA is vooral geschikt voor processen met een relatief hoog volume en een sterk repeterend karakter. Ook kan RPA ingezet worden om “menselijke handelingen” (zoals het overtypen van gegevens) tussen verschillende applicaties te vervangen. U las in de motie over strategisch personeelsbeleid (2021) hoe belangrijk het is om te investeren in deze technologieën om ons werk op goed niveau uit te voeren. In 2023 schaffen we deze software aan en leiden mensen op om deze werkwijze te implementeren.

We organiseren de verkiezingen voor het Waterschap en de provinciale Staten

We informeren inwoners over het uitbrengen van een stem en locaties van de stembureaus. Zo geven we duidelijkheid over het stemproces en verhogen de opkomst. We zetten alle benodigde maatregelen en voorzieningen in zodat de verkiezingen goed verlopen.

We leggen verantwoording af

De Eerste kamer besloot op 27 september jl. om de wetswijziging van de rechtmatigheidsverantwoording aan te nemen. Met de wetswijziging ligt de verantwoordelijkheid voor de financiële huishouding en het rechtmatig handelen vanaf 2023 explicieter bij het college.

Resultaten

We leggen zelf verantwoording af over de rechtmatigheid

We verklaren als college met de rechtmatigheidsverantwoording dat transacties en (financiële) beheershandelingen zijn uitgevoerd in overeenstemming met de regelgeving. Waar op dit moment het gesprek over dit onderwerp plaatsvindt tussen accountant en raad (auditcommissie), leidt de wetswijziging tot meer dialoog tussen college en raad. We implementeren dit jaar de nieuwe werkwijze voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

Lokale indicatoren

Het algemene dienstverleningsonderzoek vindt tweejaarlijks plaats.

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Realisatie 2020	Doelstelling 2022	Realisatie 2022	Doelstelling 2024
Dienstbare overheid	Gemiddelde beoordeling van de dienstverlening over de gemeente Bronckhorst	Algemene dienstverleningonderzoek	7,24	2013	7,1	7,8		Evaluatie dienstverleningsonderzoek
	Percentage respondenten die een onvoldoende geven.	Algemene dienstverleningonderzoek	11%	2013	12%	7%		Evaluatie dienstverleningsonderzoek

Wat gaan de voorstellen kosten?

Programma 4 Bestuur (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
4A	Datagedreven werken + datalab GO	S	250	300	300	300
4A	Participatie	S	100	100	100	100
4A	Toename procedures bezwaarvoering	S	50	50	50	50
4A	Robotisering en digitalisering van data (RPA)	S	100	100	100	100
4A	Externe inhuur voor rechtmatigheidsverantwoording	I	15			
Voorstellen programma 4 Bestuur			515	550	550	550
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

3 Financiële begroting

3.1 We hebben beleidsvoorstellen voor de bedrijfsvoering

Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder Antoon Peppelman

Manager Ellen Hanzens

We zien de daling van begrotingsruimte in 2026 (en verder) als risico

Vanaf 2026 zet het Rijk een streep door de huidige manier van financieren van decentrale overheden en wordt de normeringsmethodiek, het “trap-op-trap-af systeem”, aangepast. Daarnaast voert zij kortingen door waarmee de bijdrage aan gemeenten verder daalt. De inkomsten per inwoner dalen sterk. Onder gemeenten is 2026 een “ravijnjaar” genoemd. Het Rijk stelt gemeenten voor hoe hiermee om te gaan. Met de septembercirculaire 2022 komt zij gemeenten iets tegemoet door eenmalig een derde van de daling in 2026 te vergoeden. Zij adviseert gemeenten om een deel van de algemene uitkering in de jaren 2023-2025 te sparen voor het tekort in 2026. Zonder verdere (structurele) maatregelen komt de grote daling van de uitkering alsnog in 2027 in volle omvang.

Een criterium voor het toekennen van de toezichtvorm (repressief of preventief toezicht) voor gemeenten blijft een reëel en structureel sluitende (meerjaren)begroting. Het is op dit moment onduidelijk hoe de provincie invulling geeft aan haar toezichthoudende rol gezien het ravijnjaar. Omdat het Rijk en de provincie geen handvatten bieden, moeten we bestuurlijk bepalen met welke financiële kaders we werken.

Resultaat

We kiezen een strategie als voorbereiding op het ravijnjaar

Wij concludeerden in augustus dat voor onze gemeente de stapsgewijze hogere uitkering van 2023 tot 2025 in 2026 drastisch daalt. We zien vier mogelijke strategieën waarmee we het ravijnjaar 2026 invullen, variërend van links (laag risico) naar rechts (hoger risico). Per strategie geven we in de onderstaande tabel een indicatie van het risico mee.

	1. Incidenteel dekking van 2023/2025	2. Volgen advies rijk	3. Combinatie sparen en uitgaan van extra middelen	4. Uitgaan van extra (structurele) middelen
Toelichting	We dekken de uitgaven 2023-2025 alleen met incidentele middelen. In 2026 worden de ambities niet verder doorgezet.	We sparen een deel van de middelen in 2023, 2024 en 2025 en dekken hiermee het "gat" in 2026.	We sparen een deel voor het "gat" in 2026 en verwachten dat een deel van de middelen alsnog wordt verstrekt door het Rijk	We gaan er vanuit dat het Rijk alsnog voldoende middelen verstrekt voor 2026 (en verder)
Risico	Geen financiële risico's; we kunnen alleen geen structurele lijn uitzetten voor het realiseren van (meerdere) doelen	Geen financiële risico's; een deel van doelen realiseren we niet omdat middelen beperkt zijn. Daarnaast verschuift het risico naar 2027 ("gat" is er alsnog in 2027).	Laag financieel risico. Het is mogelijk dat de aanname (Rijk komt alsnog met deel van de middelen) in werkelijkheid anders uitvalt.	Hoger financieel risico, Het is mogelijk dat de aanname (Rijk komt alsnog met structurele middelen die het "gat" dekken) in werkelijkheid anders uitvalt.
Voordeel	Goedkeuring provincie	Goedkeuring provincie	We gaan in 2026 uit van extra middelen vanuit het Rijk. Door de aanname dat er minder fluctuatie in middelen is, kunnen de ambities structureel invulling krijgen.	We gaan in 2026 uit van extra middelen vanuit het Rijk. Door de aanname dat er minder fluctuatie in middelen is, kunnen de ambities structureel invulling krijgen.
Nadeel	Deel van de middelen zien we als incidenteel. Dit betekent dat we hiervoor geen structurele lasten kunnen aangaan en ambities in de tijd beperkt worden.	In 2023 t/m 2025 besteden we minder, door fasering naar 2026. Deel van de middelen zien we als incidenteel. Dit betekent dat we hiervoor geen structurele lasten kunnen aangaan en ambities in de tijd beperkt worden.	We nemen een voorschot op de te ontvangen middelen door de lijn van 2025 voor een deel door te trekken, mogelijk vallen deze anders uit. Hierdoor lopen we het risico dat we naderhand aanvullende maatregelen moeten nemen.	We nemen een voorschot op de te ontvangen middelen door de lijn van 2025 voor een deel door te trekken, mogelijk vallen deze anders uit. Hierdoor lopen we het risico dat we naderhand aanvullende maatregelen moeten nemen.

Wij kiezen voor strategie 3. Het "gat" in 2026 is - na de Septembercirculaire - € 4,5 mln. Bij strategie 3 nemen we aan dat we € 2,5 mln (structureel) ontvangen vanuit het Rijk. De andere € 2 mln sparen we in de jaren 2023 t/m 2025. Wanneer wij meer informatie ontvangen over de ontwikkeling van de Algemene uitkering, dan heroverwegen we onze strategie.

We verhogen de ozb-opbrengst met de nieuwbouw

In de afgelopen jaren is de onroerendezaakbelasting (ozb)-opbrengst niet gestegen door areaaluitbreiding. We pasten over de opbrengst alleen de inflatiecorrectie toe. De areaaluitbreiding zat voornamelijk in verbouw en niet in nieuwbouw. Daar komt nu verandering in. De plannen in de woonvisie en uitbreiding van werklocaties leiden tot een areaaluitbreiding in het aantal woningen en niet-woningen door nieuwbouw en daarmee ook tot een toename in ozb-opbrengst.

Resultaat

Vanaf 2024 ontvangen we voor nieuwbouw extra ozb-opbrengst

In de berekening van de ozb-opbrengst kijken we vanaf het belastingjaar 2024 naar de gerealiseerde bouw. De waarde van die nieuwe woningen en niet-woningen weegt als een waardevermeerdering waarvoor we een extra ozb-opbrengst ontvangen. Zoals gebruikelijk passen we een inflatiecorrectie toe. Voor 2023 gaan we dat niet meer doen omdat de tarieven in november 2022 zijn vastgesteld en de bouw nog moet starten. De extra opbrengst uit ozb nemen we mee bij de actualisatie van de ozb-gegevens (bij de programmabegroting 2024).

Overhead

Portefeuillehouders Marianne Besselink, Evert Blaauw, Emmeke Gosselink, Wilko Pelgrom, Antoon Peppelman
Manager Miriam Jansen

Realisatiekracht versterken

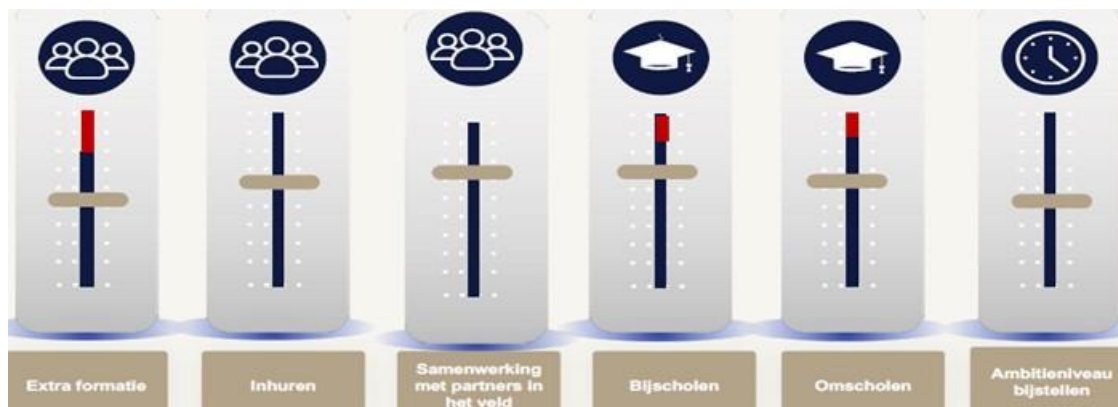
We zien dat we goede medewerkers in huis hebben. Maar om onze ambities te realiseren, hebben we meer mensen, kennis en vaardigheden nodig. De huidige arbeidsmarkt daagt ons extra uit om dit te realiseren. We werken aan initiatieven om gemeente Bronckhorst een aantrekkelijk werkgever te laten zijn. Werkprocessen richten we zo efficiënt en effectief mogelijk in om de realisatiekracht te versterken. Ondanks onze inspanningen realiseren we ons dat we afhankelijk zijn van de markt en zien we hierin een risico voor het bereiken van onze doelen. Dit weerhoudt ons niet om aan de slag te gaan met werven en onze ambities.

Resultaten

We blijven een aantrekkelijke werkgever

- We hebben verschillende interventiemogelijkheden (zie figuur hieronder) waarmee we de realisatiekracht van de organisatie vergroten. Deze interventiemogelijkheden hangen onderling samen en kunnen we niet allemaal tegelijk oplossen.

- Door goed en modern werkgeverschap zijn en blijven we een aantrekkelijke en duurzame werkgever voor onze huidige en toekomstige medewerkers. We hebben aandacht voor secundaire arbeidsvoorwaarden zoals opleidingsmogelijkheden, activiteitgericht werken en gezondheid. Een belangrijke pijler is het samenwerken in de regio en met partners zoals Werken in Gelderland en aantrekkelijk werkgeverschap in de Achterhoek.
- We stellen vraaggestuurd en projectmatig realiseerbare plannen op en vertalen deze naar haalbare uitvoering.
- We werken integraal op grote gebiedsontwikkelingen, zoals het combineren van maatschappelijke initiatieven en gebiedsontwikkeling ruimtelijk domein, sociaal domein, jeugdwerk en ondersteuning dorpskamers.

We huren passend in waar nodig

Elk jaar indexeren de tarieven voor ingehuurde medewerkers. Het budget hiervoor wijzigde niet mee, waardoor er structureel een tekort ontstond. Om de voortgang in werkprocessen te behouden, is het vaker nodig om tijdelijk medewerkers in te huren. We zorgen dat het budget hierbij past.

Onze financiële uitgangspunten zijn actueel

Veel inkomsten en uitgaven liggen vast in wetten, voorschriften en verordeningen en zijn daardoor goed voorspelbaar. In onze eigen verordeningen en voorschriften zijn keuzes te maken. Een nieuwe raads- en collegeperiode is een goed moment om hier naar te kijken. Het financieel perspectief “Wat te doen voor het jaar 2026 wanneer de inkomsten vanuit het Rijk teruglopen?” vraagt dat ook van ons.

Resultaten

We actualiseren onze financiële regelingen

- We actualiseren ons financieel beleid in de financiële verordening (autorisatieniveau, welke informatie en welke inrichting). Een aspect hierin is de impactbepaling waarmee we de inhoud van de perspectiefnota vorm willen geven.
- In ons treasurystatuut leggen we de “beleidsmatige infrastructuur” van de functie van treasury vast in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Dit maakt een objectieve en transparante verantwoording mogelijk over het gebruik van de geldmiddelen.
- We zetten horizontaal toezicht voort. Bij deze werkwijze is de fiscale behandeling door de Belastingdienst gebaseerd op transparantie, begrip en vertrouwen. In de praktijk komt dit neer op afstemming vooraf, in plaats van controles en correcties achteraf. De inrichting van ons nieuwe financiële pakket helpt daar bij.
- We zien een sterke groei van het aantal specifieke uitkeringen. Bij dergelijke uitkeringen is de verantwoordingsdruk vanuit het Rijk groot. De administratieve last voor Bronckhorst neemt daardoor toe net als de externe toetsing hierop door de accountant.

We richten werkplekken slim in

De afgelopen jaren zijn als gevolg van de coronacrisis nieuwe inzichten opgedaan over werken en werken op kantoor. De positieve ervaringen uit de afgelopen periode houden we vast en combineren we met een flexibele manier van werken. Zo ontstond het “huis van verbinding”. Daarin staat ontmoeten en verbinden van collega’s en inwoners centraal, onafhankelijk van locatie en tijd. Als pilot richtten we een vleugel van het kantoor activiteitgericht in. Met de ervaringen uit deze pilot maken we een ontwerp voor een herinrichting van de kantooromgeving van het gemeentehuis die faciliterend is aan het activiteitgericht werken.

Resultaat

We investeren in moderne werkplekken

De vernieuwde, activiteitgerichte kantoorinrichting draagt bij aan modern werkgeverschap, het bevorderen van de onderlinge samenwerking (ontmoeten en verbinden) en mogelijk medegebruik van het gemeentehuis.

Verduurzamen gemeentelijke organisatie

We geven zelf het goede voorbeeld door als gemeente extra energie op te wekken en te besparen. Sprekend voorbeeld is de vervanging van dienstauto's als onderdeel van het programma Energietransitie (zie ook deelprogramma 3B Duurzaamheid).

Resultaat

We kiezen voor duurzamere oplossingen in onze eigen bedrijfsvoering

We ronden de aanbesteding van dienstauto's af, waarmee we een duurzaamheidsslag maken in ons wagenpark. Ook onderzoeken we andere vormen van vervoer om zakelijke ritten te verduurzamen.

Om verder te verduurzamen in het gemeentehuis vervangen wij eerder dan gepland de verlichting. We besparen energie door LED-verlichting te gebruiken.

Lokale indicatoren

Geen

Wat gaan de voorstellen kosten?

Dekkingsmiddelen en overhead (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
AD	Invulling risico 'ravijnjaar' 2026	I	500	500	1.000	-4.500
AD	Aanvulling Investeringsagenda (€ 10 mln investering)	S	82	158	244	325
AD	Extra ozb door nieuwbouw	S	0	-25	-25	-25
OV	Verstrekking hogere reiskostenvergoeding	S	100	100	100	100
OV	Budget Vervanging formatie	S	50	50	50	50
OV	Verantwoordingsplicht specifieke uitkeringen	S	0	0	0	0
OV	Kantoor voor actiefgericht werken (€ 225.000 investering)	S	2	26	26	25
OV	Aanvulling duurzame bedrijfsauto's (€ 50.000 investering)	S	0	8	8	8
OV	LED verlichting kantoor (€ 165.000 investering)	S	1	19	19	18
OV	Besparing energiekosten LED verlichting	S	0	-25	-25	-25
Voorstellen Dekkingsmiddelen en overhead			735	810	1.396	-4.024
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

3.2 We weten hoeveel geld we hebben

In de 1^e begrotingswijziging 2023 Bronckhorst verwerken we de financiële gevolgen van het nieuwe programmaplan. Dat vraagt ook zicht op andere, autonome ontwikkelingen. Daarvoor passen we de jaarlijkse programmabegroting aan, aan de start van een lopend jaar. Meestal valt dit in januari, maar dit jaar ligt het besluit in december voor in combinatie met het programmaplan. Voor 2023 gaat het om de verwerking van:

- de doorwerking van de 2^e tussenrapportage 2022 voor 2023-2026;
- de effecten van de Septembercirculaire 2022;
- de personele verschuivingen na 1 augustus 2022; de begrotingsrechtmatigheid.

Doorwerking van de 2^e tussenrapportage 2022

In de raadsvergadering van 20 oktober jl is de 2^e tussenrapportage 2022 vastgesteld. In de tussenrapportage staan ontwikkelingen die ook effect kennen voor de jaren na 2022. De gevolgen voor de jaren erna beschreven we in hoofdstuk 4 van de 2^e tussenrapportage. De eenmalige effecten voor 2023 geven extra opbrengst (grondverkopen € 1,1 mln.) of betalen we uit de reserves (kosten van 4 projecten € 925.000).

Wijzigingen in Programma 1 Zorg en ondersteuning

- Verhoging kosten kinderdagverblijf voor sociaal medische indicatie door toename psychische problematiek bij ouders (€ 80.000 N).
- We verstrekken minder uitkeringen (€ 260.000 V) en ontvangen hiervoor minder vergoeding vanuit het Rijk (€ 250.000 N).
- We kennen meer hergebruik van beschikbare Wmo-voorzieningen (€ 125.000 V) en minder PGB-aanvragen (€ 242.500 V).

Wijzigingen Programma 2 Wonen en leefomgeving

- De grondverkopen in Wichmond (€ 400.000 V) en Keppel (€ 700.000 V) verwachten we in 2023.
- In 2023 voeren we twee projecten uit naast het reguliere takenpakket: groot onderhoud aan wegen (€ 400.000 N) en verkeersaanpassingen in Hummelo (€ 100.000 N). Deze kosten halen we uit de Algemene reserve volgens de afspraak van “doorschuiven van 2022 naar 2023” (zie hfst 5.2 in de 2^e tussenrapportage).

Wijzigingen Programma 3 Bedrijvigheid en duurzaamheid

- In 2023 voeren we twee projecten uit naast het reguliere takenpakket: Vitale Kernen (€ 350.000 N) en toerisme en recreatie (€ 75.000 N). Deze kosten halen we uit de Algemene reserve volgens afspraak van “doorschuiven van 2022 naar 2023” (zie hfst 5.2 in de 2^e tussenrapportage).

Effecten van de Septembercirculaire 2022 voor Bronckhorst

In november ontving u informatie over de effecten van de Septembercirculaire 2022 voor onze Algemene uitkering en daarmee op de budgetten voor alle domeinen. Op grond van deze circulaire neemt de begrotingsruimte toe over de jaren 2023 en 2024. Voor 2025 zien we een daling van de begrotingsruimte. Het (ravijn)jaar 2026 en de periode daarna blijft onzeker gezien het voornemen van het Rijk om de financieringssysteem aan te passen en kortingen door te voeren. Hoe wij omgaan met het ravijnjaar las u in hoofdstuk 3.1 “We hebben beleidsvoorstellen voor de bedrijfsvoering”.

Begrotingsrechtmatigheid; personele verschuivingen

Met het vaststellen van de begroting 2023 nemen we de verschuiving van budgetten mee. Het zijn voornamelijk de effecten van formatieverschuivingen vanwege vacature-invulling over de deelprogramma's heen (centraal gemonitord). Deze staan beschreven in de wijziging voor de begrotingsrechtmatigheid 2022, die ook ter besluitvorming in de raadsvergadering van 21 december 2022 komt. De verschuivingen zijn van invloed op de omvang van de verschillende deelprogramma's. Deze leiden niet tot meer of minder gebruik van de begrotingsruimte; ze zijn budgettair neutraal.

Beeld van de begroting vóór Programmaplan

Na de verwerking van de hierboven beschreven onderdelen kennen we de volgende begrotingsruimte voor verwerking van de ambities uit het programmaplan:

Ontwikkeling financiële positie (€ x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Beeld bij Programmabegroting 2023-2026 (20 oktober 2022)	2.956	4.795	6.335	243
2e Tussenrapportage 2022 (20 oktober 2022)	418	244	241	241
Gebruik Algemene reserve voor resultaatbestemmingen in de 2e Tussenrapportage 2022 (20 oktober 2022)	925			
Begrotingsruimte vanuit Septembercirculaire 2022 (november 2022)	898	225	-272	1.072
Begrotingsrechtmatigheid voor personeelskosten (21 december 2022)	0	0	0	0
Totaal aan autonome aanpassingen (hoofdstuk 3)	2.241	469	-31	1.313
Begrotingsruimte Programmabegroting 2023 (VOOR programmaplan)	5.197	5.263	6.304	1.556
+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort				

3.3 We weten hoeveel geld we nodig hebben voor alle plannen

De financiële vertaling van plannen

Bij ieder programma en in paragraaf 3.1. las u bij “Wat gaan de voorstellen kosten?” de financiële gevolgen van de plannen. We hebben de financiële gevolgen van alle voorstellen uit het programmaplan hieronder op een rij gezet. Samen met de ontwikkelingen uit paragraaf 3.2 vormen de beleidsvoorstellen de inhoud van de 1^e begrotingswijziging 2023.

De financiële gevolgen van de voorstellen uit het programmaplan per programma:

Programma omschrijving (€ x 1.000)			2023	2024	2025	2026
1	Zorg en ondersteuning		2.091	2.099	2.070	2.040
2	Wonen en leefomgeving		1.590	1.557	1.709	1.828
3	Bedrijvigheid en duurzaamheid		195	245	245	245
4	Bestuur		515	550	550	550
	Dekkingsmiddelen en overhead		735	810	1.396	-4.024
TOTALE GELDVRAAG			5.126	5.261	5.970	640
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

Voor de begroting 2023 maken de lasten van de beleidsvoorstellen, de investeringen en de projecten uit het programmaplan (hoofdstuk 2) deel uit van de geautoriseerde budgetten per programma.

In bijlage 1 “Voorstellen in vogelvlucht” herhalen we alle voorstellen per programma, zodat de amendeerbare mogelijkheden bij elkaar te zien zijn.

We vragen besluitvorming over 2023

De beleidsvoorstellen, investeringen en projecten vormen voor 2023 het beslispoint. De bestedingen voor de volgende jaren zijn afhankelijk van uw wensen op dat moment. Voor de inhoudelijke toelichting op de omvang van de Algemene reserve verwijzen we naar de toelichting op de balanspositie in de Programmabegroting Bronckhorst 2023-2026 (raadsbesluit 20 oktober 2022).

De nieuwe Investeringsagenda

De bestaande invulling van de Investeringsagenda

We volgen de raadsbesluiten voor de investeringsagenda. Bij de investeringsruimte waarvoor geen onderliggende plannen zijn, gaan we er vanuit dat de investeringen starten vanaf 2026. Wanneer we een nieuwe investering aan de raad voorleggen, waarvan de investering eerder dan 2026 start, vraagt dit extra dekking in de exploitatie.

We hielden in onze risicoanalyse al rekening met het risico op prijsstijgingen. Als beheersmaatregel namen we voor de geplande investeringen een kostenstijging mee van 20% in de Programmabegroting 2023-2026. Door die maatregel verlagen we het risico op termijn. We realiseren ons dat het risico blijft bestaan.

We investeren € 10 mln voor nieuwe projecten vanuit de Investeringsagenda

We verwachten extra investeringen voor onze investeringsagenda van € 10 mln. Dit bedrag gaan we verdelen over de vier aandachtsgebieden. De raad stelde in 2022 nog twee investeringsprojecten vast. De eerste investering is gericht op sport en de verbetering private sportaccommodaties (€ 227.500). De tweede betreft leefbaarheid en de investeringen in duurzaamheid voor maatschappelijke organisaties (€ 600.000).

We bereiden investeringen in het onderwijs voor. Na het haalbaarheidsonderzoek voor de voor de scholen in Zelhem en Halle komen we met een investeringsvoorstel.

Voor leefbaarheid spelen nog twee investeringsonderwerpen. In 2023 willen we beginnen met de voorbereiding op de Zomerweg Achter Drempt en de Burgemeester Smitstraat in Steenderen.

We berekenen de kosten van de herziene Investeringsagenda

Zolang er voor het resterend budget uit de Investeringsagenda nog geen concreet plan is, gaan we bij de opbouw van het programmaplan uit van een volledige investering in het laatste jaar (2026).

Investeringsagenda (inclusief voorstel € 10 mln verhogen in oktober 2022)

Investeringsagenda (x € 1.000)	investeringen Programmabegroting 2021-2024	besluiten 2022	restant
VO Vorden		10.700	
investeringsruimte onderwijs			2.500
Investeren in onderwijs (2B)	13.200	10.700	2.500
Multifunctioneel sportcomplex Bronckhorst Midden		1.400	
investeringsruimte sport			6.600
Investeren in sport (2B)	8.000	1.400	6.600
Oltmansstraat Steenderen		700	
Marktplaats Steenderen		875	
Bloemenbuurt Zelhem		550	
Fietstroken Drempt en Laag Keppel		250	
Heiligenbeeldenmuseum Kranenburg		15	
investeringsruimte leefbaarheid			7.610
Investeren in leefbaarheid (2B)	10.000	2.390	7.610
Gebiedsontwikkeling bedrijventerrein Zelhem		388	
investeringsruimte bedrijventerreinen			1.012
Investeren in bedrijventerreinen (3A)	1.400	388	1.012
Voorstellen in programmabegroting 2023-2026 (20 oktober 2022)	32.600	14.878	17.722
Voorstellen na opstelling programmabegroting 2023			
Sport: verbetering private sportaccommodaties		228	
Sport: duurzame maatschappelijke organisaties		600	
Extra impuls van € 10 mln	10.000		10.000
Totaal bij programmaplan 2023-2026	42.600	15.706	27.722

We gebruiken de Algemene reserve

Bij de Investeringsagenda 2021-2024 werd besloten om een deel van de toekomstige kapitaallasten voor investeringen te dekken uit de gevormde bestemmingsreserve (oorspronkelijk omvang € 23,6 mln). Bij de extra toevoeging voor de Investeringsagenda van € 10 mln hanteren we dezelfde benadering. We brengen 50% van € 10 mln uit de Algemene reserve over naar de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda. We komen dan tot onderstaande opzet voor de kapitaallasten.

Kapitaallasten uit Investeringsagenda

In de programmabegroting staan de verwachte kapitaallasten voor de jaren in de planperiode 2023 tot en 2026. De kapitaallasten zijn de kosten van de investering vermeerderd met de rente.

Het totale bedrag dat we nog voor de investeringen gaan uitgeven, gaat over meerdere jaren. In totaliteit geven we nog € 34 mln uit. Het bedrag betalen we uit de begrotingsruimte (exploitatie) of uit de reserve (jaarlijkse bijdrage). In enkele gevallen betalen we het bedrag ineens, zoals bij een subsidie.

Investeringsagenda (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	investering & rente over totale looptijd
Investeren in Onderwijs (2B)	80	428	424	420	16.983
Investeren in Sport (2B)	750	0	38	325	5.825
Investeren in Leefbaarheid	0	0	60	520	9.326
Investeren in Bedrijventerreinen	0	0	11	91	1.631
Totale kapitaallasten	830	428	533	1.356	33.765
Dekking uit begrotingsruimte	37	100	135	401	
Dekking BR Investeringsagenda bijdrage ineens	665	0	0	0	
Dekking BR Kapitaallasten Investeringsagenda	128	328	398	955	
extra toevoeging (10 mln)			75	650	11.650

De financiële vertaling van plannen

Ontwikkeling financiële positie (€ x 1.000)	2023	2024	2025	2026
Beeld bij Programmabegroting 2023-2026 (20 oktober 2022)	2.956	4.795	6.335	243
2e Tussenrapportage 2022 (20 oktober 2022)	418	244	241	241
Gebruik Algemene reserve voor resultaatbestemmingen in de 2e Tussenrapportage 2022 (20 oktober 2022)	925			
Begrotingsruimte vanuit Septembercirculaire 2022 (november 2022)	898	225	-272	1.072
Begrotingsrechtmatigheid voor personeelskosten (21 december 2022)	0	0	0	0
Totaal aan autonome aanpassingen (hoofdstuk 3)	2.241	469	-31	1.313
Begrotingsruimte Programmabegroting 2023 (VOOR programmaplan)	5.197	5.263	6.304	1.556
Voorstellen 1 Zorg en ondersteuning	-2.091	-2.099	-2.070	-2.040
Voorstellen 2 Wonen en leefomgeving	-1.590	-1.557	-1.709	-1.828
Voorstellen 3 Economie en bedrijvigheid	-195	-245	-245	-245
Voorstellen programma 4 Besturen	-515	-550	-550	-550
Voorstellen Dekkingsmiddelen en overhead	-735	-810	-1.396	4.024
Aanpassingen programmaplan 2023-2026 (hoofdstuk 2)	-5.126	-5.261	-5.970	-640
Begrotingsruimte Programmabegroting 2023 (NA Programmaplan)	71	2	334	916
+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort				

Balansprognose

Vanuit het programmaplan komen er geen wijzigingen in de geraamde balansposities. De wijzigingen die de balanspositie raken, zijn de besluiten over het gebruik van de Algemene reserve voor de dekking van de Investeringsagenda (€ 5 mln) en het sparen voor het ravijnjaar 2026 (€ 2 mln).

Bijlagen

4.1 Voorstellen in vogelvlucht

Programma 1 Zorg en ondersteuning (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
1A	Preventie, gezonde inwoners	S	75	75	75	75
1A	Inclusief, dementievriendelijk en mantelzorg	S	40	40	40	40
1A	Beleidsversterking	S	150	200	200	200
1A	Versterking samenleving met dorpskamers	S	350	350	350	350
1A	Opstellen woonzorg visie	I	25			
1B	Versterken Sociaal team, borgen inkoop	S	100	100	100	100
1B	Verruiming armoedebeleid	S	250	250	250	250
1B	Maatschappelijke activatie	I	116	99	70	40
1B	Regionale samenwerking zorg	S	85	85	85	85
1B	Diverse voorzieningen (vervoer, begeleiding, huish. Hulp)	S	150	150	150	150
1B	Jeugdzorg	S	750	750	750	750
Voorstellen programma 1 Zorg en ondersteuning			2.091	2.099	2.070	2.040
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

Programma 2 Wonen en leefomgeving (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
2A	Inzet voor o.a.: VAB, verduurzamen particuliere woningvoorraad, actief woonbeleid/versnellen woningbouw	S	550	600	600	600
2A	Inhuur werkproces Wet Kwaliteitsborging Bouwen (WKB)	I	15			
2B	Arboverbouwing kazernes (€ 0,3 mln investering)	S		2	20	19
2B	Risicogericht toezicht	I	10			
2B	Onderhoud civiele kunstwerken	I	100			
2B	Onderwijsachterstandenbeleid	S	100	100	100	100
2B	Kapitaallasten bouwkosten IHP (€ 2,5 mln investering)	S	0	0	0	19
2B	Slim investeren (in sportlessen)	S	50	50	50	50
2B	Vergoeding voor sportlessen	S	-50	-50	-50	-50
2B	Kapitaallasten bouwkosten Sportagenda (€ 5 mln investering)	S	0	0	0	38
2B	Nieuw cultuurbeleid	S	0	0	100	100
2B	Opgave in het landelijk gebied (NPLG)	S	100	100	100	100
2B	Bomen	S	215	215	215	215
2B	Groenvakken	S	300	300	300	300
2B	Bos en landschapselementen	S	38	38	38	38
2B	Bestrijding Amerikaanse Vogelkers	I	30	30		
2B	Kaders stellen landschapselementen	I	25			
2B	Verbinding vitale kernen (sportclubs, scholen, dorpshuizen)	S	100	100	100	100
2B	Reconstructie wijken (€ 1 mln investering jaarlijks)	S	8	73	137	200
Voorstellen programma 2 Wonen en leefomgeving			1.590	1.557	1.709	1.828
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
3A	Inzet op landbouw (VAB's, transitie landbouw)	S	100	100	100	100
3B	Terugdringen voedselverspilling binnen GFT	S	0	0	0	0
3B	Schone gemeente worden	S	35	35	35	35
3B	Vergoeding zwerfafval	S	-35	-35	-35	-35
3B	Adviezen bodem door ODA	S	45	45	45	45
3B	Inzet op klimaat	S	150	150	150	150
3B	Klimaatkosten uit rioolrecht (€ 8 per aansluiting)	S	-150	-150	-150	-150
3B	Inzet op energie	S	620	2.704	2.704	2.704
3B	Rijksvergoeding energie	S	-570	-2.604	-2.604	-2.604
Voorstellen programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling			195	245	245	245
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

Programma 4 Bestuur (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
4A	Datagedreven werken + datalab GO	S	250	300	300	300
4A	Participatie	S	100	100	100	100
4A	Toename procedures bezwaarvoering	S	50	50	50	50
4A	Robotisering en digitalisering van data (RPA)	S	100	100	100	100
4A	Externe inhuur voor rechtmatigheidsverantwoording	I	15			
Voorstellen programma 4 Bestuur			515	550	550	550
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

Dekkingsmiddelen en overhead (€ x 1.000)		Soort I/S	2023	2024	2025	2026
AD	Invulling risico 'ravinjaar' 2026	I	500	500	1.000	-4.500
AD	Aanvulling Investeringsagenda (€ 10 mln investering)	S	82	158	244	325
AD	Extra ozb door nieuwbouw	S	0	-25	-25	-25
OV	Verstrekking hogere reiskostenvergoeding	S	100	100	100	100
OV	Budget Vervanging formatie	S	50	50	50	50
OV	Verantwoordingsplicht specifieke uitkeringen	S	0	0	0	0
OV	Kantoor voor actiefgericht werken (€ 225.000 investering)	S	2	26	26	25
OV	Aanvulling duurzame bedrijfsauto's (€ 50.000 investering)	S	0	8	8	8
OV	LED verlichting kantoor (€ 165.000 investering)	S	1	19	19	18
OV	Besparing energiekosten LED verlichting	S	0	-25	-25	-25
Voorstellen Dekkingsmiddelen en overhead			735	810	1.396	-4.024
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

TOTALE EXTRA GELDVRAAG			5.126	5.261	5.970	640
+ = kostenverhoging; - = kostenverlaging						

4.2 Overzicht van baten en lasten per taakveld

1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	Lasten	Baten	Saldo
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.586	6	-2.580
7-1 Volksgezondheid	1.375	0	-1.375
Totaal	3.961	6	-3.955

V_1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	Lasten	Baten	Saldo
6-2 Wijkteams	1.588	5	-1.583
6-3 Inkomensregelingen	6.971	5.148	-1.823
6-4 Begeleide participatie	5.072	500	-4.572
6-5 Arbeidsparticipatie	851	0	-851
6-6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.248	11	-1.237
6-71 Maatwerk dienstverlening 18+	9.788	391	-9.398
6-71a Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0	0
6-71b Begeleiding (WMO)	0	0	0
6-71c Dagbesteding (WMO)	0	0	0
6-71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0
6-72 Maatwerk dienstverlening 18-	7.834	0	-7.834
6-72a Jeugdhulp begeleiding	0	0	0
6-72b Jeugdhulp behandeling	0	0	0
6-72c Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0
6-72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0
6-73a Pleegzorg	0	0	0
6-73b Gezinsgericht	0	0	0
6-73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0
6-74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0
6-74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0
6-74c Gesloten plaatsing	0	0	0
6-81 Geëscaleerde zorg 18+	89	0	-89
6-81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6-81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
6-82 Geëscaleerde zorg 18-	1.068	0	-1.068
6-82a Jeugdbescherming	0	0	0
6-82b Jeugdreclassering	0	0	0
Totaal	34.511	6.055	-28.456

2A PASSEND WONEN	Lasten	Baten	Saldo
8-2 Grondexploitaties (niet-bedr.terreinen)	313	183	-130
8-3 Wonen en bouwen	2.264	4.005	1.740
Totaal	2.577	4.188	1.611

2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	Lasten	Baten	Saldo
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	404	122	-282
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	2.827	0	-2.827
1-2 Openbare orde en veiligheid	714	0	-714
2-1 Verkeer en vervoer	7.002	129	-6.873
2-2 Parkeren	34	0	-34
2-5 Openbaar vervoer	26	0	-26
4-1 Openbaar basisonderwijs	1	0	-1
4-2 Onderwijshuisvesting	1.376	37	-1.340
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.742	158	-1.585
5-1 Sportbeleid en activering	977	0	-977
5-2 Sportaccommodaties	1.264	392	-873
5-3 Cultuur-presentatie, productie, particip	183	0	-183
5-4 Musea	18	0	-18
5-5 Cultureel erfgoed	432	0	-432
5-6 Media	752	72	-680
5-7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	4.029	66	-3.963
7-2 Riolering	3.496	4.496	1.000
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	507	589	82
8-1 Ruimtelijke ordening	1.851	113	-1.738
Totaal	27.635	6.172	-21.463

3A ECONOMIE	Lasten	Baten	Saldo
3-1 Economische ontwikkeling	935	0	-935
3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	106	0	-106
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	66	0	-66
3-4 Economische promotie	611	421	-190
Totaal	1.718	421	-1.297

3B DUURZAAMHEID	Lasten	Baten	Saldo
7-3 Afval	3.227	3.966	739
7-4 Milieubeheer	2.616	805	-1.811
Totaal	5.843	4.771	-1.073

4A BESTUREN	Lasten	Baten	Saldo
0-1 Bestuur	2.254	0	-2.254
0-2 Burgerzaken	1.321	331	-990
Totaal	3.575	331	-3.244

AD_AU Algemene uitkering	Lasten	Baten	Saldo
0-7 Algemene uitkering ov.uitk.Gemeentefonds	0	63.352	63.352
Totaal	0	63.352	63.352

AD_DIV Dividenden	Lasten	Baten	Saldo
0-5D Treasury, dividenden	4	475	471
Totaal	4	475	471

AD_LOKHEF Lokale heffingen	Lasten	Baten	Saldo
0-61 OZB woningen	426	5.838	5.412
0-62 OZB niet-woningen	95	2.606	2.510
0-64 Belastingen overig	29	125	96
Totaal	551	8.569	8.018

AD_OV Overige algemene dekkingsmiddelen	Lasten	Baten	Saldo
0-8 Overige baten en lasten	551	8.569	8.018
Totaal	551	8.569	8.018

AD_RENTE Saldo financieringsfunctie rente	Lasten	Baten	Saldo
0-5R Treasury, rente	654	695	41
Totaal	654	695	41

AD_OVERH Overhead	Lasten	Baten	Saldo
0-4 Overhead	12.129	233	-11.896
Totaal	12.129	233	-11.896

MR_R Stortingen en onttrekkingen reserves	Lasten	Baten	Saldo
0-10 Mutaties reserves	500	1.747	1.247
Totaal	500	1.747	1.247

R_R Resultaat	Lasten	Baten	Saldo
0-11 Resultaat v rekening van baten en lasten	31.445	31.374	-71
Totaal	31.445	31.374	-71

4.3 Afkortingenlijst

Afkorting	Afkorting uitgeschreven
Aant.inw	Aantal inwoners
AWLO	Achterhoeks woonwensen en leefbaarheidsonderzoek Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Bibob	
BR	Bestemmingsreserve
CDA	Christen Democratisch Appèl
Drie O's	Overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties
E-movo	Elektronisch monitor en voorlichting
GBB	Gemeentebelangen Bronckhorst
GFT-afval	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
Ha	Hectare
HBO	Hoger beroepsonderwijs
Huis.Hulp	Huishoudelijke hulp
I	Incidenteel
IBIS	Integratie van bedrijfs- en informatiesystemen
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal huisvestingsplan
Kg	Kilogram
Kto	Klantentevredenheidsonderzoek
LEA	Lokale educatieve agenda
LED	Light-emitting diode
LTA/GGZ	Landelijk transitie arrangement geestelijke gezondheidszorg
Mln	Miljoen
N	Nadelig
Ntb	Nader te bepalen
NPLG	Nationaal programma landelijk gebied
O.a.	onder andere
ODA	Omgevingsdienst Achterhoek
Ozb	Onroerendezaakbelasting
P&C cyclus	Planning & control cyclus
PGB	Persoonsgebonden budget
PMD	Plastic, metaal en drinkpakken
PvdA	Partij van de Arbeid
RPA	Robotic process automation
RVO	Rijksdienst voor ondernemend Nederland
S	Structureel
T.o.v.	Ten opzichte van

V	Voordelig
VAB	Vrijkomende agrarische bebouwing
VO	Voortgezet onderwijs
VVE	Vroegschoolse educatie
Wkb	Wet kwaliteitsborging
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsw	Wet sociale werkvoorziening